

Living Danube Limes

**Vrednujući kulturno nasleđe i uzdižući održivi
turizam kroz PROŽIVLJAVANJE zajedničkog
nasleđa na DUNAVSKOM LIMESU kao osnove
kulturne rute**

E-bilten

izdanje #3, januar 2022.

Interreg

Danube Transnational Programme

Living Danube Limes

PREZENTACIJA NOVIH PROJEKTNIH PARTNERA

Moldavija

Ungeni je region u centralno zapadnom delu Moldavije, koji se nalazi u neposrednoj blizini Evropske unije. Lokalni centar regiona je istoimeni grad Ungeni. Nalazi se na udaljenosti od 105km severozapadno od glavnog grada Moldavije i prostire se na dužini od 9km levom obalom reke Prut.

Ungeni je važan ekonomski centar, sa dobro razvijenom mrežom puteva, jednim od najvećih železničkih čvorova u zemlji i rečnom lukom. Prema podacima poslednjeg popisa (2016), ovaj grad je treći po veličini u zemlji.

Skupština grada Ungenija je pravni entitet i prema zakonu raspolaže baštinom i pogodnostima finansijske autonomije. Javna uprava grada zasniva se na principima lokalne autonomije i decentralizacije javnih službi.

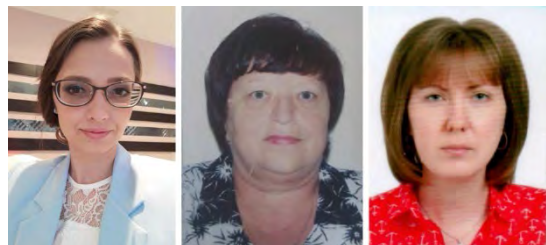
Ekonomsku osnovu Gradske kuće čini baština samog grada, koja je izvor prihoda i ispunjavanja društveno-ekonomskih potreba stanovništva.

Gradska baština je deo javnog nasleđa koje čine privatna i nepokretna imovina, kojom upravljaju gradski organi javne vlasti, preduzeća, državne ustanove i organizacije iz oblasti, a koje neposredno ostvaruju potrebe stanovništva.

Ungheni je domaćin najznačajnijih i brendiranih proizvoda zemlje, koji promovišu nacionalnu kulturu i tradiciju, kao što su: „Covoare-Ungheni” (proizvodnja tepiha), „Ceramica-Ungheni” (proizvodnja keramičkih predmeta) i ' „Ungheni – Vin” (proizvodnja vina i rakije).

Zbog svog geografskog položaja grad je nazvan „Zapadna kapija Republike Moldavije ka Evropi”, ima značajan turistički potencijal i mesto je gde se prošlost povezuje sa sadašnjošću i gradi puteve ka budućnosti.

Turističko nasleđe Ungenija, moglo bi da predstavlja šansu za društveni i ekonomski razvoj regiona u okviru projekta, uz snažnu posvećenost svih uključenih saradnika, sa fokusom na kapitalizaciju prirodnih predela, istorije i kulture. Stoga, projekat će pružiti jedinstvenu priliku za integraciju znanja i zaključaka dostupnih u partnerskim zemljama i domenima za razvoj efikasnog i racionalnog postupka za uvođenje, promovisanje i očuvanje turizma i istorijskog nasleđa.

Ungeni tim: s leva ka desno: I. Olearciuc (menadžer komunikacija),
T. Pavliuc (menadžer finansija), V. Darie (koordinator)

STATUS QUO RADA LIVING DANUBE LIMES-A

STANJE NAPRETKA RADNOG PAKETA M

Treći sastanak projektnih partnera održan 6. septembra 2021. godine

Treći sastanak partnera projekta Living Danube Limes, održan je virtuelno 6. septembra 2021. godine. Prvobitno je bilo planirano da se lično sastanemo jedan dan pre konferencije čiji je domaćin Fakultet tehničkih nauka Univerziteta u Novom Sadu, ali zbog ponovnog pogoršanja situacije sa pandemijom Covid-19, oba događaja su morala biti preoblikovana u online aktivnosti.

Budući da je kombinovani događaj internog sastanka i javne konferencije pružio veoma dobar pregled trenutnog stanja projekta, njegovih prvih rezultata i poduhvata za ekspanziju, predstavnici Zajedničkog sekretarijata DTP su pozvani da se pridruže partnerstvu i da iskoriste ovu priliku za obavljanje svoje obavezne prvogodišnje posete.

Ujutru, tokom prve sesije sastanka, svi nosioci Radnih paketa (RP) tematskih ili investicionih RP-a predstavili su stanje napretka kao i predstojeće zadatke i aktivnosti u svojim radnim paketima. Stoga, svi partneri dobili su sažet pregled

trenutnih napora i težnji Living Danube Limes-a, počev od poslednjih arheoloških lokaliteta koji su prikupljeni (RP T1) do sveobuhvatne strategije komunikacije duž dunavskog limesa (RP T2), uključujući prva razmišljanja o ekološki prihvatljivom i održivom turizmu u vezi sa rimskim dunavskim limesom (RP T3) kao i o trenutnom stanju procesa izgradnje replike broda *Lusoria* (RP I1).

Nakon kraće pauze, sve partnerske zemlje koje se prostiru duž Dunava su predstavile i prezentovale svoje nacionalne pilot lokacije, prve aktivnosti koje su sprovedene na licu mesta, kao i plan razvoja u budućnosti. Nakon nacionalnog pregleda, sagledane su najnovije informacije o trenutnom dometu projekta, koji odražava velike komunikacijske uspehe u deljenju informacija o Living Danube Limes-a. Poslednja sednica dana, posvećena upravljanju projektom, nastavljena je na naknadnom sastanku Upravnog odbora, tela za donošenje odluka o projektu. U okviru ovoga, otvoreno je diskutovano o svim delikatnim pitanjima o upravljanju koja utiču na projekat Living Danube Limes i na partnerstvo, razgovarano je o mogućim rešenjima i strategijama, ali i odlukama o tome kako savladati i rešiti postojeća pitanja, uz direktne konsultacije sa, na sastanku prisutnim, predstavnicima Zajedničkog sekretarijata.

STANJE NAPRETKA RADNOG PAKETA T1

Trenutni status arheološke baze podataka

Mapiranje kulturnih tragova Rimskog carstva na obalama Dunava je izazov sa kojim svaki istraživački tim želi da se susretne, analizira i uhvati u koštac. Pozabavili smo se ovim zadatkom, znajući da to nije nova tema; naprotiv, u prošlosti je nastalo nekoliko naučnih priloga upravo na ovu temu. S obzirom na tu činjenicu, za nas kao arhitekate, osnovna tema bila je standardizacija jezika sa našim kolegama arheolozima; rasprave koje su usledile bile su duge, ali uspešne za obe strane. Takođe, od suštinski važno bilo je stvaranje kataloškog sistema zarad najbolje moguće upotrebu u budućnosti. Izrada kategorizacije zasnovane na stvaranju ili rekonstrukciji objekata koji su građeni kroz nekoliko vekova, a koja je dodala dodatne slojeve za njihove moguće varijante prezentacije u budućnosti, takođe se pokazala kao izazov.

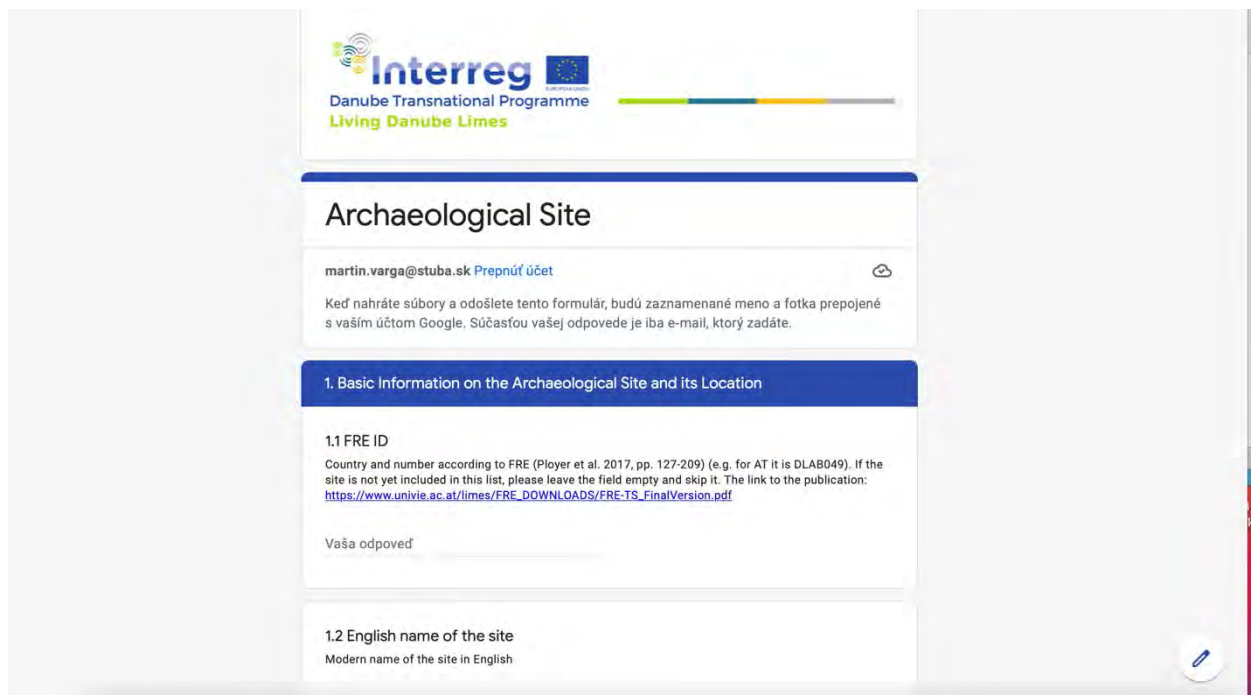

Svetska baština -Kelemantia – Iža – Slovačka (Izvor: Martin Varga)

Znali smo da je broj lokaliteta unapred definisan, ali je trebalo razmotriti moguće proširenje baze podataka u budućnosti. Prvobitni kataloški sistem se stalno širio, jer su se osnovnim objektima u vojnim logorima postepeno dodavale i druge specifične kategorije. Dodatne kategorije obuhvataju civilne objekte (kuće, sela) koji se nalaze u blizini vojnih utvrđenja, i izgrađene puteve okružene grobljima koji su spajali objekte. Tehnički spomenici, kao što su slabo očuvani akvedukti i kanalizacija, često su skriveni u podzemlju utvrđenih „arheoloških“ lokaliteta. Sa istorijski jakim nasleđem vojnog pokreta, možemo računati na marširajuće logore ili, s obzirom na sklonost Rimljana da ostavljaju pisane zapise, na uklesane tekstove, poput onih sačuvanih u Trenčinu (Slovačka) na litici brda.

U toku našeg rada došlo je do internog sukoba oko toga koji jezik treba izabrati za prikupljanje svih informacija – latinski je neko vreme pobeđivao, ali je engleski konačno prevagnuo nemilosrdno poražavajući svu opoziciju ogromnom snagom i ponovo samlevši latinski u prašinu vremena.

Međutim, naš prvi zadatak je bio da izaberemo odgovarajuću platformu za prikupljanje podataka. U potrazi za platformom prilagođenom korisniku koja je morala biti dostupna svim projektnim partnerima, besplatno dostupna Google platforma <https://docs.google.com/> pokazala se kao najpogodnija. Korišćenjem ove platforme formiran je upitnik u cilju dobijanja potrebnih informacija od naših partnerskih organizacija.

Online arheološki dokument (Izvor: Martin Varga)

Ovi informacioni obrasci su se pokazali kao nezamenljiva osnova za veb i mobilnu aplikaciju u nastajanju. Tokom nekoliko meseci ova baza podataka je popunjena sadržajem 352 objekta. Reč je o impresivnoj cifri, koja samo potvrđuje neophodnost stvaranja ove obimne dunavske baze podataka rimskog kulturnog nasleđa. Nakon jednostavnog unosa informacija, one se mogu lako uređivati u Microsoft Excel-u, što je moguće čini i u budućnosti. Želimo da se zahvalimo našim partnerima na vremenu i trudu; mi to veoma cenimo i verujemo da će prikupljeni podaci činiti čvrstu osnovu za dalje prekretnice projekta.

Razvoj aplikacije

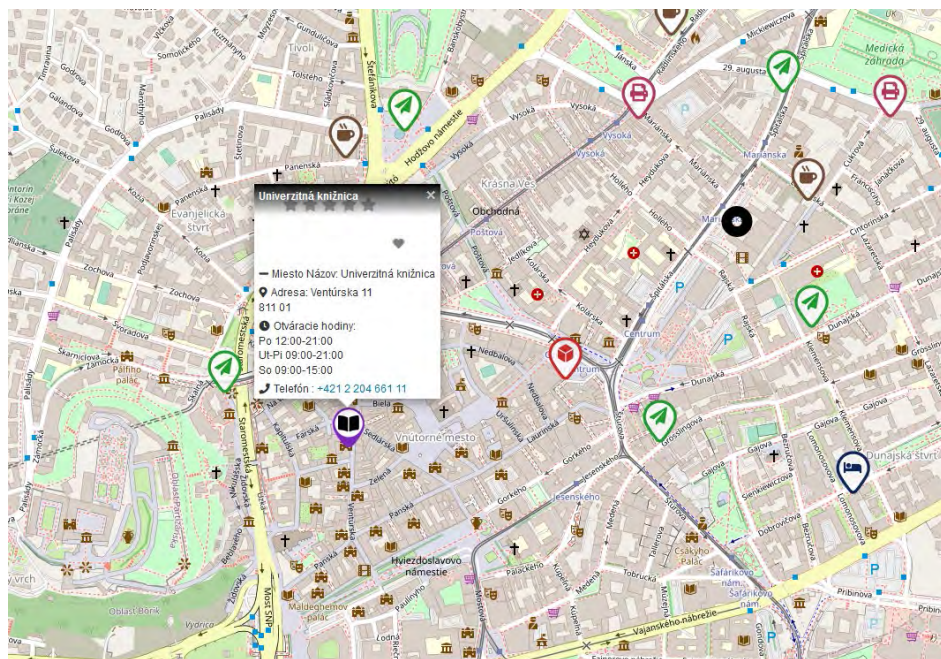
Uvod

Motiv aplikacije Living Danube Limes je da predstavi arheološka nalazišta rimskih utvrđenja i naselja u Podunavlju. Cilj je povećanje turističke atraktivnosti ovih značajnih, fascinantnih mesta i jačanje kulturno-istorijskog znanja javnosti o rimskoj civilizaciji u Podunavlju. Motiv je isporučivanje funkcionalne i zadržljive aplikacije svojim korisnicima – sadašnjim i budućim turistima, ali i stanovnicima regiona Living Danube Limes. Za pripremu aplikacije potrebno je nekoliko koraka:

Definisanje obrisa i osnovnih karakteristika aplikacije nakon sastanka sa PPs

Početak 2021. organizovan je online sastanak svih PP-a na kojem se raspravljalo o idejama i konceptu aplikacije. Nakon uspešnog završetka sastanka osmišljen je osnovni predlog nacrtu aplikacije i njenih karakteristika.

Ona treba da predstavi sva zabeležena arheološka nalazišta rimskog limesa iz 10 partnerskih zemalja, objavi ostatke i pronađene artefakte zajedno sa savremenim događajima i izlaganjima koristeći tekstove, slike i video zapise. Osam pilot lokacija treba da bude predstavljeno i putem VR rekonstrukcija. Lokaliteti će biti predstavljeni kao ikone na interaktivnoj mapi, što će biti osnovni motiv korisničkog interfejsa. Interaktivna mapa će imati opciju zumiranja i pomeranja. Arheološka nalazišta u vidu ikona biće vidljiva u slojevima prema istorijskim periodima rimskog limesa. Korisnici će moći da menjaju istorijske periode kako bi prikazali razvoj i promene rimskog limesa pojavljivanjem i nestajanjem ikona prema odabranom periodu. Dodirom na ikonu lokaliteta, osnovne informacije i slika biće prikazane zajedno sa dostupnim fotografijama, video zapisima, objektima ili VR rekonstrukcijama. Interaktivna mapa će biti dizajnirana tako da koristi GPS lokaciju kako bi prikazala tačno mesto na kom se korisnik nalazi.

Primer interfejsa mape - Archimapa – lokacije relevantne za studente arhitekture (Izvor: <https://archimapa.spfastu.sk>)

Primarni jezik aplikacije biće engleski. Samo odabrane informacije (npr. informacije o arheološkom nalazištu, istorijske informacije) će takođe biti dostupne na lokalnom jeziku. Video snimci i interaktivni sadržaj poput VR rekonstrukcija, biće predstavljeni prvenstveno na engleskom jeziku.

Kako će prezentovani podaci biti u različitim formatima, da bi se pojačala i održala sadašnja i buduća komunikacija između partnera, uspostavljena je ideja o zajedničkom sistemu upravljanja sadržajem. Ovaj sistem za upravljanje sadržajem treba da bude povezan sa aplikacijom kako bi se obezbedilo kontinuirano ažuriranje i obaveštavanje korisnika.

Aplikacija će biti kompatibilna sa Android i iOS pametnim telefonima i biće dostupna za preuzimanje preko prodavnica aplikacija na tim platformama.

Ona će takođe biti dostupna na veb lokaciji koja se odnosi na projekat sa linkovima do prodavnica aplikacija i interaktivnom mapom, koja prikazuje osnovne informacije za svako arheološko nalazište.

Komunikacija sa IT stručnjacima radi preciziranja tehničkih pitanja, opsega i radova, njihovih cena i odgovarajućih softverskih alata.

Utvrđeni koncepti i ciljevi aplikacije i sistema za upravljanje sadržajem su razmatrani sa različitim IT profesionalcima i stručnjacima. Shodno tome, konsultovani su i precizirani tehnički problemi kao što su ograničenje veličine aplikacije od strane prodavnica, predstavljanje različitih podataka u aplikaciji, rešenja za hosting, bazu podataka i sistem za upravljanje sadržajem. Razgovaralo se o nekoliko rešenja ovih problema. Da bi se rešio problem ograničenja veličine aplikacije od strane prodavnica, moguće je napraviti progresivnu veb aplikaciju, koja čuva i koristi onlajn podatke, tako da se podaci strimuju na mobilni uređaj, a da pritom ne iscrpe sve resurse uređaja. Da bi se rešio problem predstavljanja različitih podataka kao 3D, podataka mapa, slika i drugog, Map Box SDK je održiva opcija za korišćenje u okviru Unity Engine-a. Za bazu podataka, SQL ili PostgreSQL se mogu koristiti sa sistemom za upravljanje sadržaja zasnovanim na Drupal ili Laravel Framework-u. Za efikasan rad sa podacima potrebno je precizno sortiranje unapred, tako da je više različitih struktura baza podataka dizajnirano i sagledavano sa stručnjacima. Ishod razmene informacija bila je priprema Google obrasca, koji se unapred koristi za prikupljanje i sortiranje podataka pre potpisivanja ugovora sa programerom aplikacije.

Primer korišćenja MapBox Unity SDK (Izvor: <http://barankahyaoglu.com>)

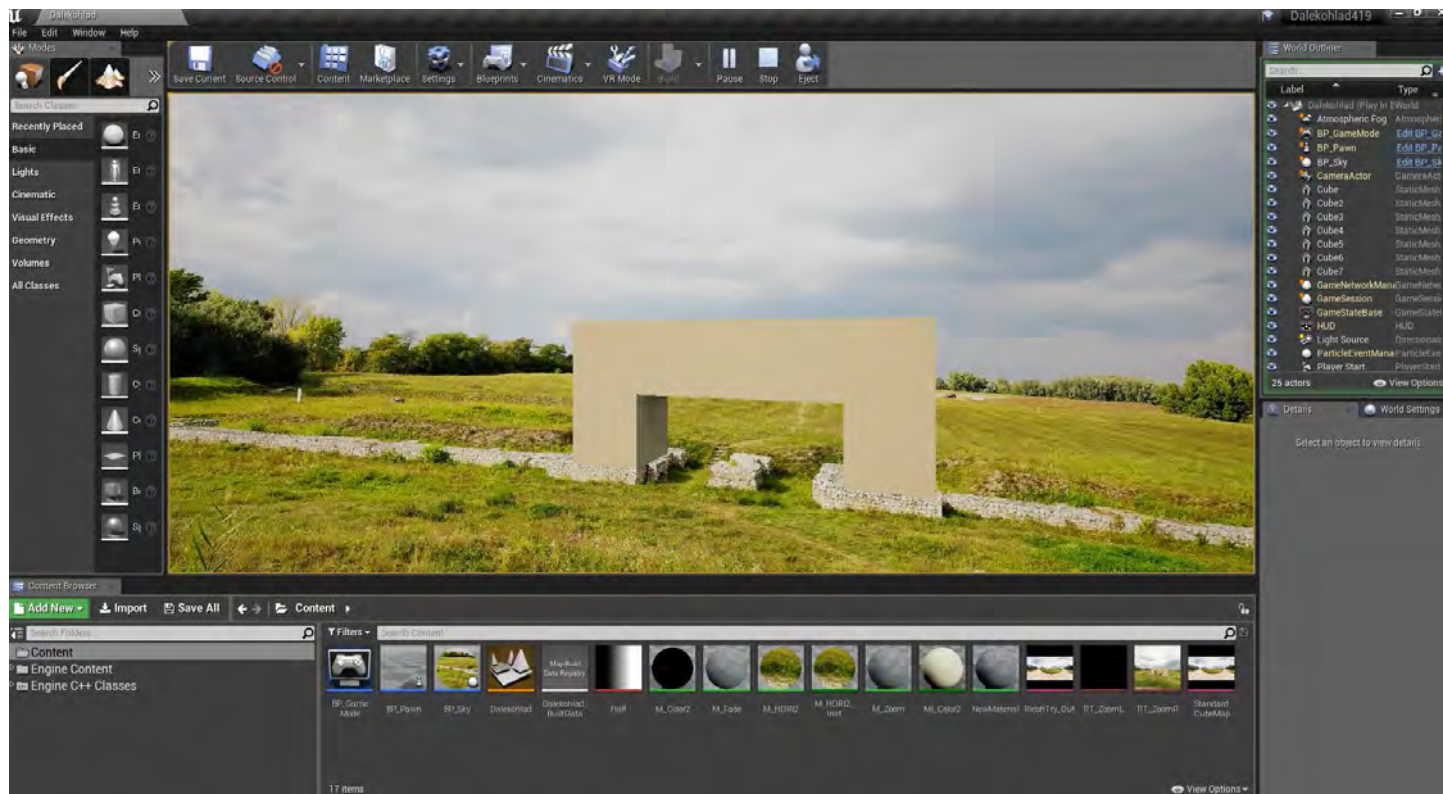
Pripremanje formulara i prikupljanje informacija

U cilju prikupljanja i sortiranja podataka za dalji razvoj aplikacije dizajniran je Google obrazac arheoloških nalazišta. Ovaj obrazac prikuplja podatke od svih partnera postavljajući razna pitanja i precizirajući sliku i opseg podataka koje će aplikacija i njena baza upotrebljavati. Koristeći ovaj način prikupljanja podataka od velike zajednice projekta, mogli su se dobiti podaci za 352 lokacije od ukupno 936 lokacija. Ovo nam daje bolju sliku o potrebnim resursima za obradu i korišćenje podataka. Bez obzira na to, Google obrazac ima svoja ograničenja u upravljanju podacima jer nije bio u mogućnosti da ponovo otpremi ili doda nove slike u bazu podataka. Ovaj problem treba da se reši tako što će administrator obrasca ručno dodati slike. Prikupljeni i strukturirani podaci biće kopirani u novi sistem za upravljanje sadržajem i dalje korišćeni u aplikaciji.

Prikupljanje informacija za VR rekonstrukciju – komunikacija sa ekspertima u polju VR prezentacija

Pilot lokalitet svake zemlje biće rekonstruisan u VR, tako da su joj potrebni detaljniji vizuelni podaci da bi se ovi lokaliteti ručno rekonstruisali. Ovo pitanje je razmatrano sa LBI Arch Pro i odlučeno je da STUBA prikuplja podatke sa tri pilot lokacije – Hrvatske, Austrije i Nemačke. LBI Arch Pro će prikupljati podatke o preostalim lokalitetima. Nakon prikupljanja podataka, biće organizovan sledeći sastanak kako bi se razgovaralo o narednim koracima, razmatralo o sličnom vizuelnom i grafičkom stilu rekonstrukcija VR-a i pitanjima kompatibilnosti aplikacija. Nakon toga, planirano je 3D modeliranje objekata lokacija. Kako pandemijska situacija nije dozvoljavala posete ovim lokalitetima radi prikupljanja detaljnih vizuelnih podataka, osmišljen je još jedan Google obrazac za prikupljanje podataka koji je poslat partnerskim zemljama, za koji se odgovori još čekaju.

U međuvremenu su vršeni testovi ispitivanja tehničkog toka rada za kreiranje VR rekonstrukcija u Unreal Engine-u sa podacima iz Iže.

Probe tehničkog toka rada uvoza 3D modela u fotografski snimljeno okruženje lže (Izvor: Ing. arch. MArch. Roman Hajtmanek)

Javna nabavka programera aplikacije i potpisivanje ugovora

Činilo se da je javna nabavka najteži zadatak u celom procesu, pošto su administrativna i finansijska pravila onemogućila ugovaranje sa profesionalnom kompanijom za razvoj aplikacija ranije ove godine. Ipak, nakon prevazilaženja administrativnih problema i dalje tehničke specifikacije aplikacije, planirano je da do kraja godine bude završena javna nabavka i ugovorena izrada aplikacije. Ovi problemi su takođe odložili sledeće korake procesa jer su veoma zavisi od bliske saradnje sa ugovorenim IT profesionalcima.

Priprema grafičkog dizajna za aplikaciju

Elegantan grafički dizajn će kreirati pristupačan i user-friendly pristup sa jednostavnom kontrolom zumiranja i pomeranja mape sa ikonama arheoloških nalazišta.

Iz prethodnih konsultacija sa IT stručnjacima, otvorena je mogućnost da interaktivna mapa bude i u 3D, što otvara nove prilike za grafički dizajn. Ipak, dizajn aplikacije je još uvek u procesu i predmet je diskusije, jer zavisi od dalje komunikacije sa programerima, od njihovih zahteva i tehničkih ograničenja.

Razvoj sistema za upravljanje sadržajem

Potrebni podaci se i dalje prikupljaju putem Google Forms-a, ali je planirano da 4 nedelje nakon sklapanja ugovora sa programerom aplikacije, bude pokrenuto upravljanje sadržajem i dalje razmatrano sa partnerima. Nakon toga, podaci iz Google formulara će biti integrisani u novi sistem. Sistem za upravljanje sadržajem će olakšati ažuriranje baze podataka aplikacija. On će imati tri tipa naloga za uređivanje sadržaja aplikacije: naloge za pridružene partnere – koji mogu da uređuju samo njihov sadržaj, naloge za vodeće i primarne partnere projekta – koji mogu da uređuju svoj i sadržaj pridruženih partnera i nekoliko administrativnih naloga za rukovođenje bazom podataka i njenog celokupnog sadržaja.

Izrada jednostranog veb sajt

Nakon razvoja sistema za upravljanje sadržajem, početkom 2022. godine biće dizajniran jednostrani veb sajt. Ova veb stranica će sadržati osnovne informacije o projektu, interaktivnu mapu sa sajtovima, osnovne informacije o njima i linkove za prodavnice aplikacije. Planirano je da ovaj sajt bude pokrenut do kraja marta 2022. godine.

Razvoj prototipa aplikacije i konačne verzije

Prototip aplikacije trebalo bi da bude završen do kraja marta, zajedno sa povezivanjem sistema za upravljanje sadržajem i isprobavanje rekonstrukcija VR-a. Otklanjanje grešaka i podešavanje ovog prototipa dovešće do konačne verzije aplikacije koja će biti učitana u prodavnice aplikacija do kraja maja. Za autorizaciju aplikacija u prodavnicama takođe je potrebno vreme, te je planirano da bude gotova do kraja juna 2022. godine.

Nacionalni mitovi, tradicije i priče koji potiču iz Rima

Putujte sa nama duž reke Dunav i istražite neke od mitova, običaja i praznika koji potiču iz rimskog doba i koji su opstali do danas.

Austrija, introdukcija nadgrobnih spomenika i zlokobne građevinske žrtve, Maria Erker (PLUS)

Uporedo sa samom rimskom kulturom, običaj podizanja nadgrobnih spomenika preneo se i na keltsko-germansko područje. Ovaj običaj je ranije bio nepoznat. Na nadgrobnim spomenicima su bile predstave preminulih; Na kamenu je bilo navedeno ime, starost, poreklo i zanimanje pokojnika.

Prilikom podizanja novih zgrada, u nekim od nemačkih govornih područja, novine, tapija ili novčići se stavljaju u temelj nove zgrade. U srednjem veku postojao je običaj da se životinje, jaja ili novac prinose kao žrtvu tokom gradnje, pa čak i da se živi uzidaju. Kod Rimljana su bile uobičajene i građevinske žrtve; verovatno sadašnji običaj datuje još iz rimskih ili čak predrimskih vremena. U Salcburškom muzeju nalazi se mala metalna statua bika, koja je pronađena na obali reke Salcah i tumači se kao rimska građevinska žrtva za most. Verovatno je statueta bila žrtva rečnom bogu Iuvo ili Jupiteru, ocu bogova.

Mađarska i Rumunija, praznici iz rimskog doba, Gergo Mate Kovač (BME), Žužana Emilija Kis (BME)

11. novembar, Dan Sv. Marton (Sveti Martin)

Različite tradicije na dan Svetog Martina mogu se povezati sa osobom rođenom u Savariji (Sombathelju) u Panoniji oko 316. i 317. godine nove ere. Poznato je da je Sveti Martin osnovao prvi evropski monaški manastir u Ligužu 361. godine i da je izabran za episkopa Tura. U vezi sa njegovom pričom o izboru za biskupa Tura 371. godine, guske ostaju popularno jelo u novembru.

25. decembar, Božić

Najočigledniji primer tradicije dugog i kontinuiranog porekla je Božić kao jedan od najvažnijih praznika hrišćanstva. Međutim, ovaj datum potiče iz drevnog zimskog solsticija. U drevnim rimskim verovanjima – posebno u kultu Mitre – ovo je bio dan ponovnog rođenja Sunca, „*Dies natalis solis invicti*“.

11. januar, Juturnalija

Rimljani su tog dana slavili Juturnu, boginju izvora vode i ženu boga Janusa, kako je to opisao rumunski etnolog i folklorista A.M. Marinescu. U rumunskom hrišćanskom pravoslavnom kalendaru, 6. januar je posvećen proslavi Boboteaze. Voda, reke, jezera, mora i svi izvori vode postaju sveti tokom posebne verske službe. Svetom vodicom se mažu kuće, objekti i ljudi radi zaštite.

22. januar, Dan Vince

Ime Vince (Vincent) potiče od fraze „pobednički“ na latinskom. Stoga je ovaj dan, koji je vezan za Svetog Vinka, nosi poruku o pobedi nad mračnom silom zime i donošenju proleća. Sveti Vince je od davnina bio zaštitnik vinogradara u Mađarskoj. Na ovaj dan, vinogradari seku štapiće grožđa i ostavljaju pupoljke u toploj prostoriji. Ako su dobro niknu, predviđa se dobar rod vina.

10. februar, slava bogu Faunu

Faun je jedan od najstarijih bogova Italije, duh planina, brda i polja, zaštitnik stoke, polja i poljoprivrede. Rimljani su slavili Fauna 13. februara. Rumunski pravoslavni kalendar slavi 10. februara dan Svetog Haralambija. Tradicionalno, seljaci za ovu priliku donose u crkvu proizvode od svojih useva (pšenicu, kukuruz, brašno i dr.), a služi se posebna verska služba kako bi se njive, usevi i njihove životinje blagoslovile zarad zaštite i izobilja.

1. mart, Martisorul

Prvog marta u Rumuniji muškarci nude ženama i devojkama martisoare, male predmete ukrašene crveno-belim kanapom. Istog dana Rimljani su slavili boga Marte/Marsa, koji je bio bog rata, ali i bog prirode, proleća i polja. Za Rimljane je to bio i dan Matronalije, proslave svih rimskih majki koja se zvala i *Calendae Foeminarium*. Dvostruki karakter Boga Marte mogao bi biti razlog kombinovanja crvene i bele žice. Nošenje malih predmeta zvanih martisoare donelo bi sreću u narednoj godini. Tradicija Martisora mogla bi imati još drevnije korene u lokalnim tračkim mitologijama.

Hrvatska, Lukanika kobasice, popularno jelo kroz stoljeća, Ivana Ožanić Roguljić, Mislav Fileš (IAHR)

Slično kao u mnogim drugim zemljama sa ovom tradicijom, pre svega u Srbiji, Bugarskoj i Grčkoj, recept za pravljenje kobasica iz rimskog doba koristi se u današnjem Sremu. Za ovaj recept znamo od rimskog autora Apicija, iz njegove kompilacije recepata iz 1. veka nove ere. Iako je njegova receptura prilično jednostavna, Lukanika kobasice su danas nešto drugačije, jer se koriste blago fermentisano svinjsko meso i različiti začini koji se retko koriste u kobasicama poput pinjola, lovora, rute i čubare.

Srbija, drevni obred sahranjivanja pokojnika, Tijana Mrđić Nemanja Mrđić (IAB), Milena Krklješ, Olivera Marković, Marina Carević Tomić (FTN)

U mnogim rimskim grobovima pronađen je novčić kao deo grobnog inventara. Ovaj novčić je trebalo da plati skelara da pređe reku Stiks u podzemni svet. I danas većina porodica, usled jake hrišćanske tradicije, ostavlja nešto novca, kovanog i papirnog, u džepovima pokojnika, iako to nema nikakve veze sa hrišćanstvom jer se ne plaća naknada za putovanje u raj. Kada su intervjuisani, skoro niko od ljudi nije mogao racionalno da objasni ovaj običaj i ne zna njegovo poreklo. Odgovor je obično bio da je to običaj i da je novac „za troškove“. Sveštenici se ne protive ovoj tradiciji i ne pokušavaju da izmene njeno pagansko poreklo ili da ubede ljude da se uzdrže od nje.

Rumunija, kontinuirano lingvističko nasleđe Rima, Ana-Marija Mačedon (UAUIM)

Ime Rumunije potiče od latinske reči *romanus* sa značenjem Rimljanin ili iz Rima.

Rumunski jezik

Rumunski je rezultat evolucije latinskog jezika koji se govorio u rimskoj provinciji Dakiji. Nasleđeni su fonetika, veliki deo vokabulara i gramatika latinskog jezika. Rumunski lingvista i filolog Aleksandru Rozeti dao je genealošku definiciju rumunskog jezika: „Rumunski jezik je latinski jezik koji se neprekidno govori u istočnom delu Rimskog carstva, u dunavskim rimskim provincijama (Dakija, Donja Panonija, Dardanija, Gornja i Donja Mezija) od trenutka ulaska u te provincije do danas“.

Bibliografija

Academia Republicii Socialiste România, (1996), Dicționar Enciclopedic Român, Vol.IV, București: Editura Politică.

Academia Română, Institutul de Lingvistica “Iorgu Iordan” (1998), Dicționar explicativ al limbii române, 2nd edn., București: Editura Univers Enciclopedic.

Marinescu, A.M. (2008), Cultul pagân și creștin. Sărbătorile și datinile romane vechi, București: Editura Saeculum I.O

Nicolau, I. (1998), Ghidul sărbătorilor românești, București: Humanitas

Ožanić Roguljić, I. (2008): Olivia's Cookbook, Roman Recipes Adapted for the 21st Century, Municipal Museum Vinkovci, Vinkovci 2008.

Sreten P. Nedeljko B. Etno-kulturološki zbornik, ETNO-KULTUROLOŠKA RADIONICA SVRLJIG, Svrljig, 2013.

Tátrai Zs.– Karácsony Molnár E.: Jeles napok, ünnepi szokások = Important days, festive traditions (Budapest 1997).

Letnja škola arheologije u Viminacijumu

Zbog epidemiološke situacije, ranije planirana Arheološka letnja škola morala je da se sprovede u izmenjenom obliku. Prvi deo je održan virtuelno, kao serija onlajn predavanja u periodu od 14. do 18. juna 2021. godine. Drugi, praktični deo Arheološke letnje škole organizovan je u Naučno-istraživačkom centru Viminacium od 2. do 5. septembra 2021. godine. Ciljne grupe za ovu međunarodnu edukativni događaj bili su studenti osnovnih studija čija su glavna interesovanja kulturno nasleđe, rimska arheologija i istorija umetnosti. Manifestaciju je organizovao Arheološki institut u Beogradu.

Prvi deo programa, Virtuelna letnja škola, odvijao se pet dana u okviru radne nedelje, kao serija predavanja na Zoom onlajn platformi. Predavanja su uglavnom bila grupisana u tematske celine, sa nekoliko dodatnih izlaganja (npr. nova otkrića na Viminacijumu, eksperimentalna arheologija itd.). Ova konferencija okupila je 20 predavača iz 6 različitih zemalja (Srbija, Hrvatska, Mađarska, Slovačka, Austrija i Velika Britanija). Na prezentacijama obrađene su različite teme: upotreba novih tehnologija u arheologiji, rimski limes, zaštita, konzervacija, interpretacija i prezentacija kulturnog nasleđa, kao i edukativna svrha arheologije. Tokom programa za učesnike je organizovan i virtuelni obilazak Arheološkog parka Viminacium i istraživačkog centra (Domus Scientiarum).

Virtuelnu školu je pohađalo 30 učesnika (uglavnom studenata i mladih istraživača) iz 12 zemalja (Srbija, Hrvatska, Crna Gora, Bugarska, Rumunija, Mađarska, Slovačka, Poljska, Austrija, Nemačka, Turska i Južna Koreja). Na kraju Letnje škole učesnici su dobili dva domaća zadatka. Prvi je bio da se napiše završni izveštaj, uključujući lične utiske o školi i predavanja. Drugi je bio da se napravi interpretacija nekoliko fotografija geofizički posmatranog područja, napisanih sopstvenim rečima. Od njih je zatraženo da ove zadatke urade kako bi ispunili uslove za praktični deo škole u septembru.

Drugi, praktični deo Arheološke letnje škole održan je u Arheološkom parku Viminacium u organizaciji Arheološkog instituta iz Beograda i Tehnološko-ekonomskog univerziteta u Budimpešti. Svi učesnici prvog segmenta pozvani su na praktični deo Letnje škole. Zbog situacije sa COVID-19, privatnih i poslovnih obaveza nekih učesnika, kao i nekih tehničkih problema, broj prisutnih je značajno smanjen. Drugi deo škole pohađalo je 7 polaznika iz 2 zemlje (Srbija i Mađarska), među kojima je bilo 5 studenata. Svi studenti su bili smešteni u Limes parku u Viminacijumu.

Program je trajao četiri dana. Prva dva dana obuhvatale su aktivnosti na području Arheološkog parka Viminacium, naučno-istraživačkog centra i centra za posetioce. Za to vreme, prisutni su se upoznali sa nekoliko aktuelnih situacija u srpskoj arheologiji, na primeru Viminacijuma:

- Prezentacija i turistička eksploatacija kulturnog nasleđa uz korišćenje novih tehnologija
- Suočavanje sa naučnim izazovima u kombinaciji sa turističkim zahtevima u savremenoj Srbiji - Naučno-istraživački centar Viminacium i centar za posetioce „Domus Scientiarum”
- Geofizička istraživanja – prezentacije na terenskoj radionici i radionici za obradu podataka

Poslednja dva dana škole bila su predviđena za ekskurzije u Gvozdenu kapiju i Ram/Lederata, obilazak najznačajnijih lokaliteta na ovom delu srpskog limesa.

Tokom poslednjeg dana učesnici su popunili kratak upitnik sa ciljem evaluacije letnje škole. Svi su pozitivno odgovorili, ističući da im se najviše dopao obilazak Naučno-istraživačkog i centra za posetioce Viminacium, Arheološkog parka i parka Mamuta, ali i ekskurzija do Gvozdene kapije.

LIVING DANUBE LIMES PROJECT

*How to make invisible - visible
Archeological Methodology and Presentation
in the Digital era*

Viminacium Summer school 14-18 June 2021

STANJE NAPRETKA RADNOG PAKETA T2

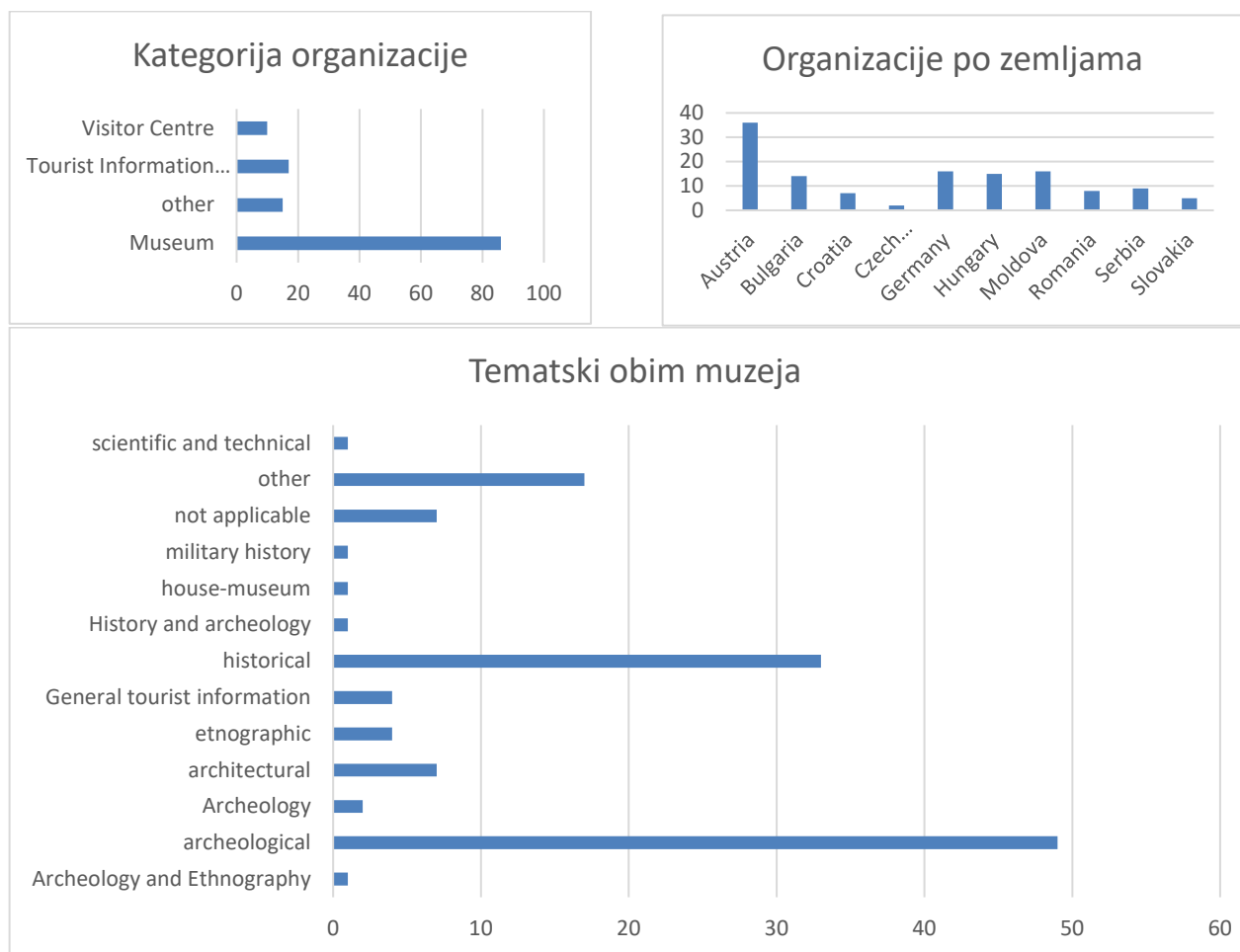
Smernice za uspešnu implementaciju snažnog i međusobno povezanog muzejskog klastera

Na osnovu rezultata radionice organizovane u Karnuntumu, postignute su dve prekretnice u okviru Isporuka D.T2.1.1 u vezi sa identifikacijom klastera muzeja Dunavskog limesa (DLMC):

- Spisak svih aktivnih potencijalnih ključnih članova u budućem muzejskom klasteru Dunavskog limesa je spreman zahvaljujući sekundarnim istraživanjima koja su obavili svi partneri na projektu (PP).
- Smernice za uspešnu implementaciju snažnog i međusobno povezanog muzejskog klastera su spremne i dostupne na online. Svi muzeji i lokaliteti zainteresovani za ovu ideju mogu da pronađu uvide za praćenje procesa. Za više detalja o gore pomenutim smernicama, pogledajte biblioteku veb lokacije projekta.

Kroz mapiranje muzeja, turističkih centara, centara za posetioce vezanih za rimski limes lociranih duž Dunava, identifikovano je 128 organizacija u deset partnerskih zemalja (Austrija, Nemačka, Češka, Slovačka, Mađarska, Hrvatska, Srbija, Bugarska, Rumunija i Moldavija).

Ispod je opis potencijalnih ključnih članova DLMC-a:

Podaci prikupljeni od svih partnera Living Danube Living projekta u toku D.T.2.1.1 (od strane NTC „Bugarski vodič“) i prilagođeni za ovaj bilten

Kroz sprovedenu anketu, učesnici sa različitih lokacija u svim LDL partnerskim zemljama su podelili svoju zabrinutost zbog nedostatka informacija o ciljevima i prednostima muzejskog klastera. Smernice su se bavile ovim problemima tako što su navele različite ključne faktore i teme za implementaciju snažnog i međusobno povezanog DLMC-a i pružile svim potencijalnim članovima i partnerima jasno i međusobno razumevanje i saglasnost o korisnosti i značaju takve saradnje.

Vizija, misija i glavni cilj DLMC-a su bili jasni: DLMC će nastojati da obezbedi vidljivost zajedničkog rimskog nasleđa kroz njegovu jedinstvenu vrednost. To će stvoriti sinergiju između svih muzeja i turističkih centara koji se nalaze duž Dunava, kako bi se projektovao i promovisao njegov imidž i vrednost prema lokalnoj i međunarodnoj zajednici i na kraju povećao i razvio društveni i ekonomski potencijal regiona. Ovo će biti postignuto povezivanjem identifikovanih lokaliteta kulturnog nasleđa, uglavnom pilot lokacija, pod jednim zajedničkim brendom, jednom zajedničkom kulturnom rutom i kroz uključivanje svih zainteresovanih aktera i lokalnih zajednica.

Strateški dokument za uspostavljanje snažnog i međusobno povezanog muzejskog klastera dunavskog limesa

Prateći ove smernice, detaljno istraživanje alata za konsolidaciju muzejskog klastera dunavskog limesa (DLMC) se sprovodi u okviru Deliverable D.T2.1.2. Kroz ovo istraživanje, razvija se strategija o tome kako postaviti DLMC u različitim fazama. Kako će DLMC raditi u okviru dva različita sektora industrije (industrija turizma, kulturna i kreativna industrija) i u osam različitim zemalja, njegove potrebe u pogledu sinergije, kapitala, resursa ili infrastrukture mogu biti raznovrsne ili neujednačene. Alati za konsolidaciju će uključivati predloge svih aktivnosti koje se odnose na mobilnost i obuku osoblja, promociju i marketing, inovacije, istraživanje i međusektorsku saradnju.

Stoga je potrebna detaljna analiza, na makro i mikro nivou, o naporima koje će DLMC učiniti inovativnim i dinamičnim. Važno je pružiti podršku članovima – omogućiti ključnim članovima potrebne resurse za dobijanje krajnjih rezultata (MSP ili start up-ovi specijalizovani za izložbene materijale i dizajn, štampanje i uređivanje, alate za renoviranje, stručnjake za renoviranje, reklame i događaje, vodiče, artefakte i zanate, muzičke i pozorišne predstave, inovacije i tehnologiju, itd.), partnere za meku infrastrukturu podrške, koji su javni i privatni akteri koji će olakšati administraciju, implementaciju i obavljanje poslova i članova podrške (opština, predstavničke vlasti, nevladine organizacije, škole, univerziteti) i infrastrukturni partneri čvrste podrške koji su privatni i javni akteri koji obezbeđuju obavezne infrastrukturne objekte kao što su postavljanje i održavanje puteva i luka, stvaranje biciklističkih staza, internet i mobilna veza, prečišćavanje vode.

Primenjen je pristup odozgo prema dole za izgradnju klastera, baziranoj na osnovu analize za identifikaciju aktera (muzeji, turistički i informativni centri) koji finansijski doprinose lokalnoj ekonomiji, njihovim prioritetima da budu članovi u centru klastera i da privuku veći broj posetilaca.

Ova strategija će predstaviti uspostavljanje DLMC-a u različitim fazama:

- Postavljanje DLMC-a: MoU sporazumi o razumevanju između PoC-a za uspostavljanje pravnih formulara, strukture i sistema upravljanja tokom LDL projekta. Sav virtuelni sadržaj i alati (LDL aplikacija i QR kodovi) će takođe biti dostupni za korišćenje i nadogradnju članovima i partnerima tokom LDL projekta.
- DLMC čarter: Poziv za članstvo da se pridruži Klasteru. Prvu ciljnu grupu čini osam muzeja povezanih sa pilot lokacijama
- Institucionalizacija DLMC-a: Priprema za institucionalizaciju DLMC-a kao dugoročnog cilja kojim bi rezultati bili uključeni u društveni i ekonomski razvoj podunavskog regiona i njegovog okruženja.

Dokument o strategiji komunikacije

Takođe, kreira se i komunikacioni dokument u okviru Deliverable D.T2.1.2 koji će izložiti adekvatne standarde komunikacije za muzejski klaster i podstaći zajednički rimski brend za zemlje Podunavlja. Tokom prve međunarodne konferencije, održane u septembru 2021. godine, prezentaciju o pozicioniranju brenda Muzejskog klastera Dunavskog limesa održao je vanredni profesor dr Stefan Serezliev, spoljni ekspert NTC BG GUIDE-a. Prvo će biti postavljen brend za DLMC i biće zasnovan na njegovim materijalnim i nematerijalnim elementima; primeri materijalnih elemenata brenda mogu biti struktura brenda (to može biti kroz različite module pod različitim konceptima npr. biznis, turizam, materijalno kulturno nasleđe, naziv brenda (logo i simbol), vizuelni identitet). Nematerijalni elementi brenda (vrednosti) su lojalnost brendu, identitet i imidž brenda. Da bi usvojili, integrisali i podelili brend među svim članovima DLMC-a, komunikaciona strategija će prvo definisati načine pozicioniranja brenda i njihovu praktičnu primenu u izgradnji i komunikaciji muzejskog kulturnog brenda za DLMC. Takođe će istaći mehanizme i standarde za optimizaciju uspešne korporacije u okviru DLMC-a za zajedničku prezentaciju i promociju rimskog dunavskog limesa.

Povezivanje zemalja Podunavlja zajedničkom istorijom

Da bi se regulisalo deljenje i smeštaj broda između partnerskih zemalja i njegova uloga kao katalizatora za razvoj turizma u oblastima pilot lokacija, priprema se Memorandum o razumevanju (MoU) u okviru Deliverable D.T2.2.1. Prema analizi pilot lokaliteta, moguće je da brod bude privezan u blizini pojedinačnih lokacija, osim u Bugarskoj, Mađarskoj, Rumuniji i Hrvatskoj, gde može da pristaje na udaljenosti od njih, pod posebnim uslovima. Sekundarno istraživanje je obavljeno od strane svih PP-ova kako bi se identifikovali potrebni uslovi za registraciju broda u svakoj partnerskoj zemlji, da bi bila dozvoljena moguća zaustavljanja duž Dunava. Do sada je identifikovano oko 80 stajališta za krstarenje obalama Dunava u partnerskim zemljama, koja takođe mogu da predstavljaju mesta održavanja događaja vezanih za dolazak i odlazak broda.

Događaji žive istorije i edukativni snimci

Za pripremu aktivnosti A.T2.5, o negovanju zajedničkog razumevanja nasleđa u podunavskim zemljama kroz događaje žive istorije i obrazovne video zapise, razvijeni su zadaci i provera kvaliteta u cilju podrške partnerima u planiranju i organizovanju događaja i edukativnih video zapisa na ujednačen i efikasan način.

Najava krstarenja koje povezuje

Konačno je došlo vreme! Planiranje našeg Connecting Cruise-a 2022, putovanja dugog 2500 km sa replikom rimskog broda, našom Danuvinom Alacris je u punom jeku i toliko je uznapredovalo da bismo to mogli zvanično da objavimo 17. novembra 2021. godine. Ovaj događaj je takođe povezan i sa regrutacijom veslača dobrovoljaca koji će se smenjivati u 10 sekcija koje pokrivaju približan period od 1-2 nedelje. Već za vrlo kratko vreme dobili smo prijave od skoro 200 mogućih učesnika i izazvali interesovanje mnogih za naše višemesečno putovanje. Putovanje će početi 15. jula 2022. godine u Ingolštatu (Bavarska/Nemačka), a završiće se u Rumuniji početkom novembra. Na ruti će se odvijati veliki događaji na definisanim pilot lokacijama, tim će napraviti oko 80 tačaka zaustavljanja na putu pre nego što stigne do konačnog odredišta neposredno pre nego što se Dunav uliva u Crno more. Svim učesnicima želimo nezaboravno putovanje!

**2500 KM WITH A ROMAN SHIP
ALONG THE DANUBE
CONNECTING CRUISE 2022**

Registrations now open!

JOIN THE ROMAN NAVY HERE:

WWW.DONAU-UNI.AC.AT/DBU/CRUISE2022

@livingdanubelimes

Interreg
Danube Transnational Programme
Living Danube Limes

STANJE NAPRETKA RADNOG PAKETA T3

U avgustu 2021. godine, Fakultet za arhitekturu i dizajn slovačkog tehnološkog univerziteta u Bratislavi postao je vodeći partner radnog paketa III. Radni paket III pod nazivom: „Transnacionalni koncept zaštite objekata kulturnog nasleđa duž Dunava, uključujući i rešenja zelenog turizma“ je poslednji deo celog projekta Living Danube Limes i bavi se identifikacijom infrastrukturnih rešenja međusobnog povezivanja duž, kao i preko Dunava. RP3 (radni paket III) je podeljen na pet osnovnih delova.

U trećem periodu projekta, naš tim se fokusirao na prvi zadatak: „Jačanje podunavskog regiona održivim i ekološki prihvatljivim turističkim rešenjima“, koji se sam fokusira na dva osnovna cilja. Prvi je da se unapredi turizam na lokacijama duž Dunava, tesno povezanih sa klasterima muzeja i posetilaca, ojačanim u RPT2 fokusirajući se na mesta i lokalitete koji još uvek nisu dobro turistički razvijeni. Fokus će biti na konceptima održivog turizma sa osnovnim ciljem obezbeđivanja dužeg boravka turista u regionu. Najvažnijim zadacima smatramo stvaranje veze između pojedinačnih turističkih lokaliteta preko Dunava, biciklističkih ruta, planiranih kulturnih ruta i zajedničkih koordinisanih akcija, pratećih aktivnosti tokom vremena kako bi se stvorio „održivi turistički lanac“ lokaliteta rimskog dunavskog limesa, čiji je cilj razvoj manje poznatih i manje turistički posećenih područja, njihovo prepoznavanje i integracija u zajednički „lanac“ programa. Da bi se utvrdio koncept, potrebno je analizirati pilot veličine njihove:

- *Istorijske analize* – može inspirisati i dovesti do planirane urbanizacije, odnosno do funkcionalnog korišćenja i istraživačkih zadataka;
- *Analize teritorije* i trenutnog stanja koja obuhvata npr. transportne mogućnosti, biciklističke rute, turističke staze, prirodne vrednosti - zaštitu prirode, moguće korišćenje zemljišta - suočavanje sa zakonodavstvom, zakonodavne promene teritorije, zakonodavni oblik zaštite spomenika i dr.;
- *Analize aktuelnih aktivnosti i uslova na teritoriji* - vrste turizma, sastav učesnika (starost, tema i sl.), sport, rekreacija - vrste, uslovi, veza sa pilot lokalitetom, nauka i istraživanja - arheologija, prirodno-naučna istraživanja, usluge - gastronomija, smeštaj, transport - statičan i dinamičan.

Odlučili smo da implementiramo osnovno prikupljanje informacija pomoću upitnika, koji šaljemo svim partnerima odgovornim za pojedinačne pilot lokacije i čekamo njihove povratne informacije.

Drugi zadatak je razvoj rešenja zelenog turizma koja podržavaju koncept održivog turizma i podstiču turizam u nerazvijenim područjima. Ovaj zadatak treba obaviti pažljivo kako prirodno nasleđe ne bi bilo oštećeno prekomernim turizmom. U predlogu se fokusiramo na vidove transporta, korišćenje alternativnih izvora energije kao i korišćenje tradicionalnih građevinskih materijala i tehnologija sa niskim sadržajem ugljenika. Na primer:

- *Prevoz* sa niskim emisijama ugljenika - bicikli, skuteri, upotreba električnih vozila i čamaca, dopunjavanje električne energije na parkiralištima ili biciklističkim stanicama.
- *Novogradnja* - U pogledu korišćenja prirodnih izvora energije, važno je racionalno je prikupiti predloženu izgradnju; potrebno je utvrditi da li se radi o sezonskom ili celogodišnjem korišćenju objekata; kapacitet objekata mora biti detaljno analiziran u pogledu mogućih negativnih uticaja na životnu sredinu; ovo se posebno odnosi na broj posetilaca koji u tom području borave duže, kao i na kraći boravak; nivo turizma i korišćenja je ključan za opterećenje životne sredine; forma nove gradnje mora da poštuje vrednosti rimskih spomenika a ne da se takmiči sa njima.

U cilju dobijanja više podataka sa postojećih pilot lokacija i njihovih budućih opcija i planova u vezi sa zelenim rešenjima, odlučili smo da sprovedemo osnovno prikupljanje informacija putem upitnika koji šaljemo svim partnerima odgovornim za pojedinačne pilot lokacije, a očujemo njihove povratne informacije.

U narednom periodu, početkom 2022. godine, naš Fakultet za arhitekturu i dizajn STU će se fokusirati na druge zadatke radnog paketa III. Ovo posebno uključuje ulogu fizičke rekonstrukcije i mera vidljivosti, koje se bave različitim mogućnostima prezentovanja rimskog nasleđa na pojedinačnim pilot lokalitetima. To su uglavnom metode prezentacije koje su neinvazivne i reverzibilne. Ne isključujemo fizičke oblike rekonstrukcije (konzervacije, kopije, indikativne rekonstrukcije), ali se uglavnom fokusiramo na mogućnosti niskobudžetne prezentacije i vidljivosti kulturno-istorijskih vrednosti pojedinih arheoloških lokaliteta. U ovom zadatku planiramo da pratimo istraživanje partnera LDL projekta – Univerziteta za arhitekturu i urbanizam Jon Minku.

Poseban deo radnog paketa (RP) III čini zadatak: „Razvoj i usaglašavanje digitalnih infrastrukturnih rešenja“, koji rešava naš univerzitet. Ovo je važan deo projektnog zadatka Living Danube Limes (posebno u smislu prezentacije i implementacije projekta). To uključuje kreiranje mobilne aplikacije i veb stranice koja će podržati širenje aplikacije. Zadatak aplikacije je da integriše sve informacije dobijene u projektu i da ih distribuira među korisnicima aplikacije. Kreiranje aplikacije zahteva prikupljanje podataka, analizu i izbor komponenti kao i tehničkih rešenja. Više informacija možete dobiti u posebnom delu našeg priloga.

Radni paket III je završni deo projekta Living Danube Limes i u poslednjoj godini projekta očekuje nas nekoliko društvenih događaja, posebno završna projektna radionica i dugo očekivano krstarenje replike rimskog čamca na vesla rekom Dunav od Nemačke do delte Crnog mora. Ozbiljna situacija u Evropi i širom sveta izazvana pandemijom Covid-19 značila je da LDL projekat ne može u potpunosti da se sprovede kako je planirano. Ipak, verujemo da će naredna 2022. godina biti optimističnija i da će se projektni partneri sastati na zajedničkim događajima i ispuniti jedan od glavnih ciljeva projekta, a to je integracija evropskih naroda koji žive duž Dunava.

Slika levo: Lapidarijum - postavka - Slovačka – Komarno (Izvor: Muzej Podunavskog regiona u Komarnu)

Slika u sredini: Prezentacija Kelemantia- Komarno Slovačka (Izvor: Arheološki institut Slovačke akademije nauka)

Slika desno: Rimske igre Gerulata Slovačka (Izvor: Gradskog muzeja Bratislava)

STANJE NAPRETKA RADNOG PAKETA I

Gradilište brodova Progres

Zbog lokdauna, rad nije mogao biti nastavljen do 24. aprila 2021. godine. Sa oko 20 volontera, 20 m duga kobilica je prevezena sa skladišta. Na mestu gde se nalazilo brodogradilište, lađa je bila pričvršćena za palice, koje su bile čvrsto usidrene u zemlji. Zatim je lađa skraćena do pogodne veličine, oštećena mesta su zamenjena i napravljen je drenažni kanal. Ovo poslednje je važna karakteristika koja omogućava da se voda koja se akumulira na dnu broda ravnomerno rasporedi.

Sledeći cilj je bio da se građevinski prostor uredi tako da se posle pritiska daske dovedu u konačan oblik. Da bi se to uradilo, kalupi, koji su već napravljeni u decembru 2020. godine prema linijskim i okvirnim planovima, pričvršćeni su za lađu na unapred nacrtanim tačkama. Oni takođe moraju biti čvrsto usidreni na kraju. Da bi se to uradilo, prvo su bočno stabilizovani letvama na betonskom podu, a zatim pričvršćeni za tzv. magarac na posebno konstruisanoj skeli (navoz) na vrhu. Bočne letve tada više nisu bile potrebne. Sledeći korak je bio pričvršćivanje gornje daske na levu i desnu stranu. Da bi se to uradilo, trake su pričvršćene na kalupe za gornju i donju granicu prve letve, gde će se kasnije postaviti daska. Između njih je pričvršćen šablon sa naoštrenim štapićima tako da su vrhovi štapića dopirali do vrha i dna trake. Ovaj šablon je postavljen na dasku od 20 m i tačke su izvučene sa vrhova šablona na daske.

Ove tačke su spojene na usaglašen način pomoću vezne letve, a zatim je daska isečena. Nakon toga, ova prva daska je pričvršćena između traka na desnu stranu, a zatim druga na levu stranu. Premazane su lanenim uljem da bi se sprečilo pucanje. Na svakoj strani treba postaviti ukupno devet dasaka, uključujući obrnute kose crte.

Usledio je marljiv rad: proizvedeno je oko 35 podnih ploča. Podna ploča, koja se postavlja tamo gde će se kasnije pričvrstiti jarbol, mora biti deblja jer mora da ga stabilizuje. Jarbol je isklesan od čvrstog komada hrasta, koji je završen krajem oktobra. Podne ploče se određuju na trupu fleksibilnim lancem. U tu svrhu, tri trake na levoj strani, dokle će kasnije dopirati podna ploča, prilagođene su aerodinamičnim ivicama kalupa. Najmanje tri tačke moraju biti u mogućnosti da se prenesu kroz trake na lanac. To znači da su tri trake morale biti pričvršćene preko 18 m. Tri pozicije traka su označene na lancu na levoj strani. Ove tri tačke su zatim prenete sa lanca na šablon (topola, 3 mm). Tačke su bile povezane malom letvom na aerodinamičan način. Ova linija je preslikana na levu stranu na topoli, topola je isečena kao šablon i prenet na komad hrasta koji je pogodan za podnu ploču. Hrast je zatim piljen, blanjan i glačan. Ovaj posao se mora uraditi za svaki od približno 35 podnih ploča, jer svaka podna ploča ima jedinstven oblik.

Od jeseni se prave i rebrasti nastavci koje se protežu od brade do gornje strane broda. Ovo je proces koji treba da se ponovi otprilike 70 puta, pošto za svaku podnu ploču treba napraviti dva buta.

Iz bezbednosnih razloga, prečnici i dužine su uvek malo drugačiji od istorijskog modela, tako da su izbegnute nezgode, a čamac može da izdrži i podizanje kranom i transport preko kopna, nešto što rimski model nije morao da izdrži.

Rebrasti nastavci su napravljeni po sličnoj šemi kao i podne pločice: savitljivi lanac koji se proteže od kobilice do rukavca (do gornje ivice prve daske) je dovoljno stabilizovan tako da se teško pomera. Na njemu je označena tačka na kobilici kao i na gornjoj ivici prve daske. Lanac je savijen na levu stranu duž traka tako da leži na trakama. Ova mesta su označena na traci (sa maskirnom trakom ili olovkom). Položaj lanca je uvek duža krivina za okvir prečnika od oko 8 cm. Pri planiranju, on se sužava od sredine ka kormilu ili od sredine ka pramcu. Najmanje tri oznake - jednake su pozicijama traka - na lancu se prenose na šablon (topola, 3 mm). Tačke označene na šablonu su uparene sa malom letvom i povezane linijom olovke. Potom se topola iseče kao šablon, a izrezana površina se glača. Šablon se takođe mora dobro čuvati nakon upotrebe, jer se može koristiti za desnu stranu. Za rebraste nastavke se biraju odgovarajući komadi hrasta. Zatim se postavlja šablon, crtaju se obrisi na hrastu i hrast se iseče. Novi rebrasti nastavci su blanjeni i podešeni. Ovo se mora ponoviti oko 70 puta, jer svaki okvir ima individualni oblik. Istovremeno je rendisano više vesala.

U novembru smo nastavljali da oblažemo čamcem daskama. Ispostavilo se da su neke daske, iako su relativno tanke - 2,5 cm, morale biti istegnute nekoliko centimetara na pramcu i krmi da bi se mogle pričvrstiti za čamac. Da bi se to uradilo, hrastovo drvo je moralo biti pareno, proces koji traje oko jedan i po sat po dasci i koji su Rimljani koristili. Nakon parenja, sada savitljivo drvo mora da se pričvrsti u roku od nekoliko minuta.

Sledeći koraci su pričvršćivanje preostalih dasaka i pravljenje špalira. Ovaj posao će trajati do kraja godine pre početka izgradnje unutrašnjosti.

Slika levo: Polaganje kobilice krajem aprila 2021. godine (Izvor: Matijas Orgeldinger)

Srednja slika: Ovaj šablon od topole će kasnije ustupiti mesto hrastovoj podnoj ploči (Izvor: Boris Dreier)

Slika desno: Buduća Danuvina Alacris novembra 2021. godine (Izvor: Constantin Glaser)

Radionica "Rimski zanati i izgradnja rimskih brodova", 22. i 23. jul 2021. godine u Nemačkoj

Na radionici o rimskom zanatstvu i rimskoj brodogradnji, obe sekcije su se odvijale odvojeno prema glavnim zanatskim kategorijama, ali su uvek bile međusobno povezane, naročito brodogradnjom.

U radionici je učestvovalo skoro 40 ljudi. Učesnici, koji su se na početku predstavili u vidu deljanja motiva za angažman, ocenjivali su radionicu nakon učešća, sa ocenom zadovoljstva od 92%.

Redosled i raspored po kojima su učesnici mogli da pohađaju različite zanatske aktivnosti odabrani su tako da se nadovezuju jedni na druge. Na ovaj način svako je mogao da učestvuje u svakom predstavljanju, ali i da izabere da ostane i aktivno učestvuje u zanatskoj radionici. Svaka akcija je imala uvod. Zatim je svakom učesniku data mogućnost da sam obavlja zanatske aktivnosti, poštujući higijenske propise. Na svakom štandu bila je stanica za dezinfekciju. Maske su morale da se nose. Oba dana su bile dve stanice: jedna oko kovačkog zanata i jedna oko brodogradnje u užem smislu. Pored toga, koristili smo i rimsku peć u kojoj se pekao *panis militarisa* kojim smo ponudili učesnike.

22. jul

a) Prvog dana je bilo upoznavanje sa kovačkim zanatom, a zatim su se, primera radi, kovali alati koji su takođe važni za gradnju čamaca, a to su: svrdla za kašike, čekići, gvožđe za kalajisanje. Kasnije su se kovali gvozdeni ekseri, koji se koriste na čamcima. Popodne su se kovali štitovi. Ciljano su unapred napravljeni drveni kalup i lim, jer se potom posle zagrevanja on polako izdubljavao.

b) Rimska peć je zagrejana ujutru prvog dana. Istovremeno, zrno spelte mlelo se u malteru. Zatim su iz zagrejene peći uklonjena drva i ćumur, *panis militaris* je ispečen u tri porcije. Prvi proces je trajao nekoliko minuta, drugi nekoliko minuta, a treći pokušaj je trajao najduže. Hleb je bio serviran sa maslinovim uljem i bio je ukusna užina tokom celog popodneva.

c) Izgradnja čamaca uvedena je paralelno sa navedenim aktivnostima. Na pripremljenim modelima su demonstrirani i imitirani tipovi oplata: klinker i kravel. U slučaju konstrukcije broda kravel, objašnjen je tzv. francuski način gradnje. Sve je moglo biti kopirano.

Prethodno su razjašnjeni termini zarad orijentacije poput u pogledu rečnika za orijentaciju, kobilicu, donji opseg, okvir. Zatim su objašnjeni osnovni načini gradnje: košenje, spajanje, rendisanje vesala, krakova i dasaka i oprema za rendisanje. Razgovaralo se i o vrstama pričvršćivanja u antičko doba.

Uz pomoć ovih alata, diskutovane su metode dasanja na modelu: objašnjena je i imitirana metoda konstrukcije kraveel-a sa daskom na spoju, podešavanje spoja rendisanjem ugla i zaptivanje kudeljom (kudeljom). Dalje, objašnjen je specifičan način konstrukcije kravel daske na Danuvini Alacris: francuska oplata: Ovom metodom se pričvršćuje samo svaka druga daska jer je drveni materijal još mokar. Ovo omogućava da se daske na spoju i one koje još nisu montirane duže osuše, a zatim da se naknadno montiraju sa tačnim pristajanjem. Da bi ovo uklapanje bilo tačno, potrebno je napraviti model daske, malu traku sa komadićima drveta preko koje se zabijaju u otvor na vrhu i dnu ostalih postavljenih dasaka. Ovaj model se

zatim vadi i zaklapa za dasku koja tek treba da se ugradi, vrhovi komada drveta se obeležavaju, a zatim spajaju pomoću ravnalice olovkom, tako da se može iseći daska na tačno odgovara.

Konstrukcija klinkera se pravi preklapanjem dasaka počevši od kobilice. U kobilici se pravi zarez za prvu dasku. Prva daska je umetnuta i prikovana. Sledeća daska se preklapa sa prvom u zoni sletanja (nekoliko cm). Da ne štrče previše iz okvira u prostoru za pristajanje, obe daske su rendisane tako da preklapanje bude čvrsto na jednoj strani i da ne stvara toliko trenja na drugoj strani kada čamac pluta u vodi. Područje za sletanje je osigurano zakovicama.

23. jul

a) Drugog dana izgradnje je objašnjena izrada štitova kao i pojedinačna faza, prilagođavanje forme, pričvršćivanje prvog sloja antičkim spajalicama, lepljenje drugog sloja traka od topole antičkim mešanim lepkom (močvarni kreč 1 deo, posna skuta/kazein 5 delova). Popravljanje se vrši malim kolicima. Nakon sušenja, treći sloj se može naneti lepkom i ekserima. Zatim sledi oblaganje platnom ili kožom (lepkom) i nanošenje omekšanih traka goveđe kože. One se suše antičkim spajalicama, a zatim se prethodno izbuše na ivici i šiju morskim predivima. Još uvek nije bio grundiran ni farban.

b) Popodne smo ponovo kovali ono što se prethodnog dana nije moglo završiti. Pre svega, vršeno je pečatiranje umba.

c) Pripikom izgradnje čamca, nastavljene su aktivnosti koje još nisu bile završene (klinking, gradnja kravela). Kao i prethodnog dana, demonstrirana je i metoda parenja vodenom parom. Jedna drvena daska širine od jednog inča mora da ključa oko dva sata u parnoj komori, gde se uvodi para iz zagrejanog kotla. Nakon otprilike tri sata daska je bila dovoljno mekana i mogla se saviti i zatim ostaviti da se osuši. Zatim je hrast cepljen velikim klinovima. Nagibi su rađeni teslama. Predstavljeni su različiti oblici sekira: prikazani su ravnanje i izvijanje. Postojala je i opcija rendisanja, koja je bila podjednako popularna kao i ostale ponude.

Slika levo, gore: Ovde kovač Tomas Hurner objašnjava umetnost kovanja rimskim esse (kovač) (Foto Mathias Orgeldinger).

Slika sredina, gore: Alati korišćeni za izgradnju čamca su prethodno iskovani na rimski način (Fotografija Matijasa Orgeldingera).

Slika desno, gore: Testerisanje štita, u pozadini buduća Danuvina Alacris (Foto: Giulia Iannicelli).

Slika levo, dole: Umbo štita napravljen u tradicionalnom rimskom maniru (Foto Matijasa Orgeldinger).

Slika sredina, dole: Da bi drvo kasnije imalo pravi oblik, mora se prethodno detaljno blanžati. To je centralni proces u rimskoj gradnji čamaca (Foto: Giulia Iannicelli).

Slika desno, dole: Dron je takođe korišćen za prikupljanje snimaka. Levo (nije na slici) kovačka stanica, desno u pozadini stanica za gradnju čamaca (Fotografija Đulije Ianičeli).

IZVEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA LIVING DANUBE LIMES

Prvi skup lokalne fokus grupe u Komageni/Tulinu (Austrija)

Pod strogim merama predostrožnosti u vezi sa situacijom sa pandemijom Covid-19, prvi događaj lokalne fokusne grupe održan je na austrijskoj pilot lokaciji Comagena/Tulln 23. jula 2021. Aktivnost na licu mesta do koje su zainteresovane strane iz različitih oblasti i nivoa došli iz lokalnog muzeja pozvana su udruženja u Saveznu kancelariju za spomenike, od istraživača do političara, koja je započela uvodom u opštinu Tulln i njenim rimskim nasleđem koju je održao predstavnik Gradskog veća, nakon čega je usledila prezentacija samog projekta Živi dunavski limes koji obezbeđuje pregled podsticaja projekta uopšte i njegovih mogućnosti za Tulln.

Nakon ovih uvodnih razgovora, operativni upravnik Uprave muzeja Donje Austrije dao je kratak opis dosadašnjeg rada muzeja u Donjoj Austriji uključenih u udruženje „Muzeji duž dunavskog limesa u Austriji“. Ona je istakla njihovu povezujuću ulogu i njihov primeran rad u zajedničkim odnosima sa javnošću i promociji rimskog dunavskog limesa u Austriji.

Nakon razgovora ovog muzejskog stručnjaka usledilo je onlajn predavanje dr Gabrijele Šmiduber koja nadgleda rekonstrukciju rimskih brodova obnovljenih u Arheološkom parku Ksanten u Nemačkoj. Povezana putem uživo, ona je elaborirala o različitim nalazima rimskih brodova relevantnim za njihove rekonstruisane brodove i opisala izazove u okviru procesa obnove, sežući od zapečaćenja trupa broda do zvaničnih birokratskih prepreka koje moraju da preuzmu, kao što je TUV sertifikovanje i licenciranje takvih plovila za testiranje u otvorenim vodama.

Poslednje predavanje Lokalne fokus grupe održao je predstavnik ICOMOS Austrija i bavilo se više teoretskom temom. Odrzilo se na materijalno i nematerijalno nasleđe duž rimskog dunavskog limesa, njegove definicije i klasifikacije, kao i na određivanje granica ili zona duž tako obimnih oblasti nasleđa. Stoga je kao poseban izazov istaknuto uspostavljanje zona od velikog interesovanja ili nepoznatih arheoloških nalaza, kao i tampon zona na ivici definisanog kulturnog pejzaža. Nakon kratke pauze za ručak tokom koje su učesnici imali priliku za slobodan razgovor i razmenu uz osvežavajuća pića, grickalice i kafu, grupa je krenula u pešačku turu kroz rimski Tulln pod vođstvom dvojice arheoloških stručnjaka koji su bio kustos nove izložbe u Rimskom muzeju u Tulnu. Obilazak ih je vodio kroz područje rimskog utvrđenja pored još vidljivih strukturnih ostataka, kao što je takozvani „Salzturm“ sačuvan sve do krova.

U okviru ovog događaja lokalne fokus grupe mogle su se uspostaviti plodne veze i razrađene prve ideje o budućoj saradnji u okviru projekta i šire. Učesnici su timu Living Danube Limes pružili vredne doprinose i nadamo se da će se pridružiti partnerstvu za buduće događaje.

Poseta pilot lokalitetu Comagena/Tuln (Austrija)

Dana 24. jula 2021. godine je održana poseta pilot lokaciji u Tulnu (Comagena).

Ponuđeno je nekoliko aktivnosti ovog vrelog letnjeg dana. Pre svega, obilasci sa vodičem kroz ostatke rimskog Tulna, kao što su kasnoantičke lepezasta i potkovičasta kula i *porta principalis dextra* (desna kapija tvrđave). Drugi obilasci sa vodičem su bili ponuđeni u rimskom muzeju Tuln, gde su posetioци mogli da saznaju više o rimskom Tulnu, vojnim i arheološkim nalazima u tom području. Zbog ograničenja usled pandemije Covid-19, učešće je bilo omogućeno samo manjim grupama u okviru vođenih obilazaka unutar muzeja, ali će se predstavljeni program predstavljati u rimskom muzeju Tuln. Pored toga, ansambl ARS SERENA je nastupao u paviljonu ispred muzeja i uvodio posetioce u svet rimske muzike i instrumenata.

Na glavnom trgu postavljen je informacioni pult o Living Danube Limes-u, kao i dečja stanica, koju je organizovalo odeljenje za antiku (Pariz Lodron univerzitet u Salzburgu) sa mogućnošću igranja rimskih igara, pisanja na papirusu i slikanja rimskih figura. Postojala je i opcija za predregistraciju za krstarenje brodom 2022. godine, koje počinje u Nemačkoj, a završava se u Crnom moru.

Sveukupno široka publika koju je činilo lokalno stanovništvo, turisti, porodice sa decom, individualno zainteresovani posetioци, kao pružaoci komunalnih i javnih usluga posetili su pilot lokaciju u Tulnu (Comagena).

Izvor: Pounavski univerzitet u Kremssu

Living Danube Limes u Klarisinskoj crkvi

U okviru pete godišnje manifestacije Solsticij na Dunavu (Slnovrat na Dunaji) u organizaciji Centralne podunavske fondacije, Opštinski zavod za zaštitu spomenika (MMPI) organizovao je 1. jula 2021. godine u prostorijama Klarisinske crkve prezentaciju projekta Living Danube Limes. Publika je kroz nekoliko predavanja imala priliku da sazna više o rekonstrukciji rimskog broda, lokalitetu Gerulata kod Rusovca u Bratislavi i povezanom projektu nominacije za UNESCO. Događaj je organizovala i moderirala arheolog Margareta Musilova iz Opštinskog instituta za zaštitu spomenika (MMPI).

Prvu prezentaciju o LDL projektu i njegovim aktivnostima održala je vodeća partnerka (LP) Ana Marija Kajzer sa Podunavskog univerziteta u Kremssu. Drugu video prezentaciju održao je Boris Drajer sa Univerziteta Fridrih - Aleksandar Erlangen - Nirnberg o izgradnji rimskog Dunavskog broda tipa "Lusoria", a zatim je usledila virtuelna poseta Arheološkom parku *Carnuntum* u pratnji direktora Markusa Vahtera. Pavol Paulini, Martin Varga i Roman Hajtmanek, projektni partneri i kolege sa Fakulteta za arhitekturu i dizajn Slovačkog tehničkog univerziteta u Bratislavi, predavali su o digitalnim aplikacijama i njihovim mogućnostima u prezentaciji rimskog kulturnog nasleđa na Dunavu. Jaroslava Šmitova iz ASP Muzeja grada Bratislave i Jan Rajtar iz ASP Arheološkog instituta Slovačke akademije nauka u Nitri, informisali su posetioce o lokalitetima nominovanim za UNESCO listu svetske baštine – Gerulati i Iži. Manifestacija je završena sa dva kratka filma koje je proteklih godina producirala MMPI. Prvi je bio o aktivnostima kulturnog turizma između Gerulate i Karnuntuma,

Izvor: MMPI

nazvan *Limes day* i *Frontiers of the Roman Empire in Slovakia* o rimskim spomenicima između Djevina i Komorana duž reke Dunav.

Glavni organizator događaja bio je Opštinski zavod za zaštitu spomenika u saradnji sa Kulturno-informativnim centrom Bratislave. Predavači su bili iz Muzeja grada Bratislave, Slovačkog tehničkog univerziteta u Bratislavi i Arheološkog instituta Slovačke akademije nauka u Nitri.

Solsticij na Dunavu je javna priredba događaja i zajednica na reci. Njegov cilj je da privuče više pažnje, života i ljudi na reku pre dolaska leta u mesecu letnjeg solsticija. To je mesec otvorenih nasipa, vrata i raznih aktivnosti za širu javnost i ujedno demonstracija različitosti života, raznih zajednica i organizacija povezanih sa rekom.

Snimak prezentacije dostupan je na You Tube-u zajedno sa ostalim interesantnim video zapisima MMPI kanala:

<https://www.youtube.com/watch?v=5DI9HNzuA1I>

<https://www.youtube.com/channel/UC6lqXD3z1s6ys0I5bFGvFyg/videos>

Štitovi Danuvine Alcaris u Szahalombata (Mađarska)

Dana 2. oktobra 2021. godine, Muzej „Matrica“ i arheološki park Szahalombata proslavili su 25. godišnjicu parka tokom Jesenjeg festivala muzeja.

Teritorija od 3,5 hektara trenutno funkcioniše kao Arheološki park koji je deo Muzeja Matrice. Na teritoriji ovog praistorijskog muzeja na otvorenom otkopan je, rekonstruisan i otvoren za posetioce tumul star 2.700 godina. Bio je to prvi interaktivni izložbeni prostor koji predstavlja praistorijske spomenike u Mađarskoj osnovan sa dvostrukom svrhom. Prvo, da posetiocima ponudimo lično iskustvo praistorijskog života nudeći porodične dane, zanatske aktivnosti i radionice. Drugo, park je istovremeno i prostor za arheološke eksperimente gde se, pored autentičnih rekonstrukcija praistorijskih građevina, izvode eksperimenti primenom praistorijskih tehnika i kopija praistorijskih oruđa i alata.

U parku su Tehnološko-ekonomski univerzitet u Budimpešti, Odsek za istoriju arhitekture i očuvanja spomenika i Mađarsko društvo za urbanizam, imali priliku da predstave glavne elemente projekta Living Danube Limes. Fokusirali smo se na obrazovne i istraživačke aktivnosti u Szahalombari, pilot lokaciji, i na važan element projekta: rekonstruisanu rimsku posudu iz 4. veka. Projekat podrazumeva rekonstrukciju dunavskog broda tipa lusoria iz 4. veka, koji bi trebalo da plovi Dunavom od Nemačke do Rumunije tokom leta 2022. godine, sa nekoliko tačaka zaustavljanja u Mađarskoj.

Izvor: Gergő Máté Kovács i Zorán Vukoszávlyev

Poseta pilot lokalitetu Kopačevo (Hrvatska)

Tim Instituta za arheologiju sastao se 11. novembra 2021. godine sa svim gostima na parking u parku prirode Kopački rit. Ceo sastanak je održan na otvorenom zbog ograničenja usled pandemije COVID-19. Nakon dobrodošlice naših domaćina iz parka prirode Kopački rit, vođa projekta dr.sc. Ivana Ožanić Roguljić, održala je kratku prezentaciju projekta započela je Ivana Ožanić. Uvod i kratku prezentaciju, koju je ispratila lokalna radio i TV stanica, a reporteri su nastavili posetu polot lokaciji sa ostalim gostima. Nakon predstavljanja projekta, dat je opšti pregled rimske istorije ovog kraja i grupa je nastavila šetnju kroz selo Kopačevo. Liderka projekta je ukazala na mesta na kojima su pronađeni rimski nalazi i započeo je razgovor o informativnim tablama i opštim merama vidljivosti, što je dovelo do kratkog zaustavljanja tokom obilaska i sesije pitanja i odgovora. Po završetku obilaska demonstrirano je geofizičko snimanje od strane LBIArch Pro na jednoj od potencijalnih lokacija rimske nekropole. Nakon demonstracije usledila je prezentacija korišćenih metoda i mogućih rezultata koje bi ona mogla da pruži. Nakon ovoga, održana je još jedna sesija pitanja i odgovora nakon čega je završena pilot poseta lokaciji.

Izvor: Institut za arheologiju

Skup lokalne fokus grupe u Parku prirode Kopački rit (Hrvatska)

Skup lokalne fokus grupe održan je 26. maja 2021. godine. Skup je održan u prostorijama Parka prirode Kopački rit, pored naše pilot lokacije. Predavanje je održano na otvorenom, u skladu sa merama usled Covid-19 koje je izdalo Ministarstvo zdravlja Hrvatske. Prezentaciju je održao Institut za arheologiju; Projekat Living Danube Limes vodi dr. sc. Ivana Ožanić Roguljić. Prezentacija se sastojala od opšteg pregleda projekta, moguće saradnje sa prisutnim strankama, vremenskog okvira i rezultata projekta i njihove implementacije na pilot lokaciji. Sastanku su prisustvovali članovi Osječko-baranjske županije i opštine Bilje, predstavnici lokalnih i regionalnih turističkih zajednica, kao i nekoliko članova upravnog odbora našeg domaćina, parka prirode Kopački rit. Sastanku su prisustvovali i stručnjak za arheologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i predstavnik hrvatskog Ministarstva kulture. Nakon predavanja održana je kratka sesija pitanja i diskusija. Najviše se razgovaralo o logistici i budućim planovima projekta sa eventualnim lokacijama za naše predstojeće krstarenje rečnim brodom. Od regionalnih i lokalnih turističkih zajednica date su odlične povratne informacije uz obećanje pomoći i saradnje u predstojećim projektnim aktivnostima. Zaključeno je da se zbog više faktora rimska baština na hrvatskom delu Dunava jedva pominje i ako uopšte eksploatiše u prizmi turizma. Nakon kraće pauze, obišli smo obližnju pilot lokaciju Kopačevo. Nekoliko predloga o mogućim informativnim tablama na kojima se pominju rimski dunavski limes i rimsko Kopačevo, uz naš projekat, ponudili su naši domaćini iz Parka prirode Kopački rit. Na kraju su se svi složili da je rimska baština na Dunavu pravi način promocije i stvaranja novog brenda za ovu regiju Hrvatske, koja se polako ali sigurno postaje novog turističko uporište za domaće i strane putnike.

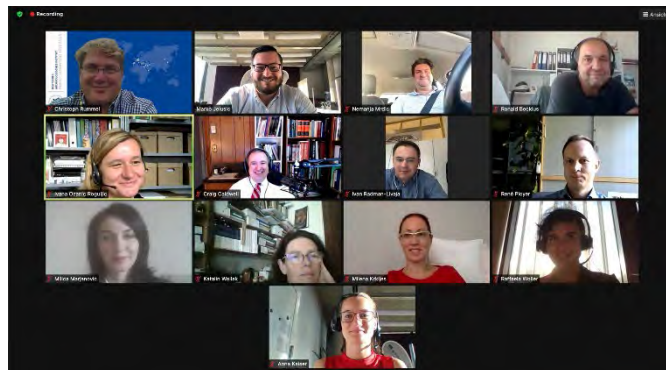

Izvor: Institut za arheologiju

Novosadska konferencija

Od 7. do 8. septembra 2021. godine, Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu, Podunavski univerzitet u Kremsu, zajedno sa Tehnološkim i ekonomskim univerzitetom u Budimpešti, organizovali su konferenciju u okviru projekta Living Danube Limes. Uprkos svim dobrim očekivanjima i nadama, ovaj događaj, koji je trebalo da bude jedan od prvih velikih skupova naših partnera na projektu i pozvanih predavača koji bi bio održan uživo, morao je da bude sproveden potpuno onlajn. Uprkos ovim nezahvalnim okolnostima, konferencija je bila potpuno uspešna sa prisustvom od 20 govornika i preko 100 učesnika, a onlajn format nimalo nije umanjio izvrsne doprinosa. Prezentovan je veliki broj uzbudljivih tema, od prezentacije Dunavskog transnacionalnog programa Stivena Haligana, do pojašnjena pojedinih delova duž granica nekadašnjeg rimskog Carstva ili pitanja o očuvanju spomenika. Mešovina različitih perspektiva omogućila je saradnju i uzbudljivu diskusiju nakon svake prezentacije. Već sada, radujemo se objavljivanju priloga u okviru konferencije i skorom ponovnom okupljanju u narednoj 2022. godini, kada će možda biti moguće sastati se uživo.

Izvor: Podunavski univerzitet u Kremsu

Haligana, do pojašnjena pojedinih delova duž granica nekadašnjeg rimskog Carstva ili pitanja o očuvanju spomenika. Mešovina različitih perspektiva omogućila je saradnju i uzbudljivu diskusiju nakon svake prezentacije. Već sada, radujemo se objavljivanju priloga u okviru konferencije i skorom ponovnom okupljanju u narednoj 2022. godini, kada će možda biti moguće sastati se uživo.

Poseta pilot lokalitetima u Bononiji/Vidinu (Bugarska)

Posete pilot lokacijama u 3 faze sprovedli su bugarski partneri u projektu Living Danube Limes (LDL) (preliminarna faza u aprilu 2021; faze 1 i 2 u oktobru 2021): koordinator pilot lokacije - Nacionalni turistički klaster „Bugarski vodič” (NTC BG Guide), Asocijacije dunavskih opština (ADRM) i Centra za interpretaciju nasleđa (CHI). Zajedno sa pridruženim partnerom, Regionalnim Istorijskim muzejom Vidin (RHMV) diskutovano je o sadašnjim i budućim mogućnostima za dalji razvoj Bononia/Vidina, Sinagovca i Ratiaria/Arčara. U svim fazama događaja predstavljeni su ciljevi, nastojanja i očekivani rezultati projekta Living Danube Limes, kao i razmena ideja o tome kako da se bogato antičko nasleđe Vidinskog kraja učini što poznatijim, o tome kako inspirisati institute za upravljanje nasleđem da inovativno pristupe i lokalne zajednice da aktivno učestvuju u inicijativama u vezi sa nasleđem.

Prva faza je počela preliminarnim obilaskom nedavnih nalaza u Bononia/Vidinu i iskopavanjima u Sinagovcima. Koordinator pilot lokacije, NTC BG Guide, obavio je intervju sa glavnim arheologom na licu mesta profesorom dr Zdravkom Dimitrovim iz Nacionalnog instituta za arheologiju sa muzejom, Bugarske akademije nauka, koji je dao jasan uvid u rad i radove koji su u toku, pominjući osnovne informacije o identifikaciji i daljem geomorfološkom istraživanju.

Cilj druge faze bio je da se lokalne zainteresovane strane upoznaju sa doprinosom projekta rimskog dunavskog limesa od izuzetne univerzalne vrednosti. Opštini Vidin i predstavnicima lokalne administracije sa turističkim portfolioom i muzejima predstavljene su ambicije projekta i dosadašnji rezultati. Istaknuti su nominacija Dunavskog limesa u Bugarskoj za upis na Tentativnu listu UNESCO svetske baštine kao grupe lokaliteta, potencijal aktivnosti na pilot lokaciji zarad unapređenja kulturo-istorijskog turizma, kompletiranje arheoloških formulara za lokalitete sa relevantnim istorijskim, arheološkim i turističkim informacijama (oni će kreirati sadržaj za aplikaciju na svim rimskim lokalitetima podunavskog limesa) itd.

Treću fazu čini najavljeni događaj za posete Bononia/Vidinu, Ratiaria/Arčaru i Sinagovcima, tako da je i šira publika imala priliku da se lično upozna sa projektom. Svi zainteresovani bili su deo rasprave o ključnoj ulozi Vidina u aktivnostima projekta. Direktor RHMV je izrazio spremnost da se pridruži Muzejskom klasteru Dunavskog limesa. Lokalna preduzeća manjeg i srednjeg obima (iz industrije ugostiteljstva) istaknuta su kao turistički potencijal regiona Vidin spojenog sa dunavskim limesom.

Sve zainteresovane strane bile su fascinirane projektom, a posebno događajima koji će se odvijati u budućnosti, vezanim za krstarenje povezivanjem, kao i klasterom muzeja, LDL aplikacijom i rekonstrukcijama VR pilot lokacije.

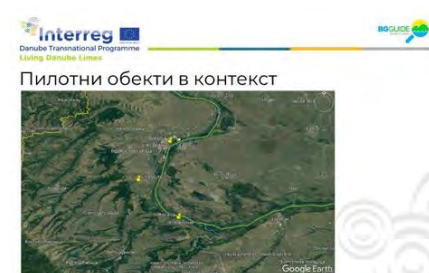
Fotografije sleva na desno (izvor: Nacionalni turistički klaster „Bugarski vodič“ – NTC BG vodič):
Zapadna kapija Bononia/Vidin, Ratiaria/Arčar – stara iskopavanja, Ratiaria/Arčar terme – novi nalazi, Sinagovci

Skup lokalne fokus grupe u Bugarskoj

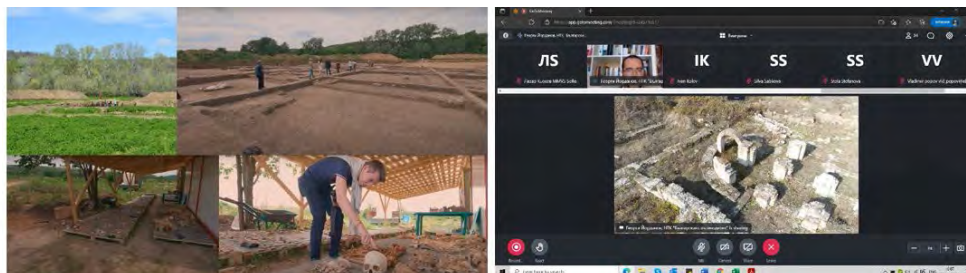
Nacionalni turistički klaster „Bugarski vodič“ (NTC BG Guide) je 25. novembra 2021. godine organizovao onlajn fokus grupu posvećenu dunavskom rimskom nasleđu kao delu zajedničke evropske kulturne rute. Koorganizatori su bila dva bugarska partnera - Udruženje opština Dunava (ADRM) i Centar za interpretaciju nasleđa (CHI). Dva pridružena partnera – Regionalni istorijski muzej Vidin (RHMV) i Udruženje „Mos Maiorum Ulpiae Serdicae“ (AMMUS) su aktivno učestvovali u događaju i podelili svoja znanja o novim nalazima rimskog nasleđa u Bononiji/Vidinu i vrednostima događajima žive istorije i aktivnostima rekonstrukcije.

Na dnevnom redu su bile sledeće teme: opšti pregled projekta, saradnja sa učesnicima, prezentacija novih saznanja u obližnjem regionu Bononia/Vidin-Ratiaria/Arčar – Sinagovci, prezentacija krstarenja brodom i tajmlajna, uključujući i druga stajališta osim pilot lokacije, prezentacija aktivnosti rekonstrukcije i Muzejskog klastera, razgovori o koracima i merama koje treba preduzeti da bi se Bugarska uvrstila na UNESCO listu baštine, saradnja i rad sa različitim tipovima lokalnih zajednica, diskusije o Muzejskom klasteru Dunavskog limesa itd.

Onlajn organizacija događaja omogućila je partnerima da šire projekat i univerzalnu vrednost dunavskog limesa u širem obimu, na nacionalnom nivou i u svim zajednicama duž bugarskog dela dunavskog limesa. Aktivnu ulogu u diskusijama uzeli su predstavnici lokalnih vlasti u podunavskom regionu, regionalnih muzeja, nacionalnih istraživačkih institucija, kao i predstavnici vodiča i turističkih malih i srednjih preduzeća. Svi su izrazili interesovanje za učešće u daljim projektnim manifestacijama, a predstavljeni muzeji izrazili su spremnost da se pridruže Muzejskom klasteru Dunavskog limesa. „Čestitam na velikom projektu, jer će njegovi rezultati biti od koristi za sve!“, istakao je jedan od učesnika događaja.

Izvor: NTC BG Guide-a

Online skup rumunske lokalne fokusne grupe

Skup rumunske lokalne fokusne grupe (D.C.3.5.) održan je 6. oktobra 2021. godine, sa početkom u 10.00 časova po bukureštanskom vremenu, onajn, preko Zoom platforme.

INCDT, UAUIM i MINAC su sa ponosom poželeli dobrodošlicu devetnaestorici učesnika iz različitih organizacija, kao što su nacionalne, regionalne i lokalne javne vlasti, profesionalna udruženja, mala i srednja preduzeća i nevladine organizacije.

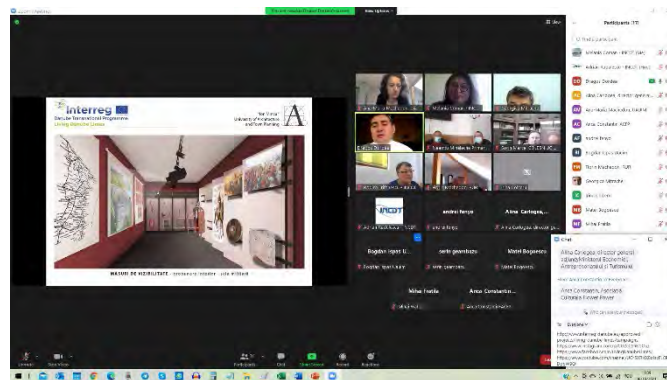
Program skupa je bio strukturiran na sledeći način: nakon kratkog predstavljanja projekta i prezentacije UAUIM-a, INCDT je predstavio istoriju rimskih tvrđava na Dunavu (dunavski limes) i detaljno prikazao dva najupečatljivija rimska lokaliteta – Dinogeciju i Sačidavu, koji su ujedno i pilot lokacije odabrane da budu deo projekta Living Danube Limes.

Naredna prezentacija, takođe od strane UAUIM, fokusirala se na različite mere vidljivosti koje se mogu planirati i preduzeti za promovisanje Sačidave i njene okolne teritorije, uključujući dva obližnja seoska naselja, mesta kulturnog i turističkog karaktera vredna posete. Poslednja prezentacija u vezi sa projektom pre debata i dobijanja povratnih informacija bila je kratak pregled komunikacijskih aktivnosti i platformi koje su dostupne za praćenje napretka projekta, od strane INCDT-a. Intervencija MINAC-a pokazala je pilot lokaciju pre i posle geo-prostorne prospekcije i detaljno opisala nekoliko stvari o njegovom istorijskom značaju.

Debata, koja je uključivala sugestije, predloge i komentare Profesionalnog udruženja rumunskih arhitekata, Ministarstva privrede, preduzetništva i turizma, Kancelarije gradonačelnika Rasova i partnera na projektu, pružila je vredne doprinose o sledećim temama:

- načini da se osigura da će se projektno krstarenje rimskim brodom *lusoria* efikasno odvijati
- načini obezbeđivanja sigurnosti i održivosti privezivanja broda, bilo statičnim ili mobilnim sredstvima (rečna luka, vez ili ponton)
- dostupnost grupa posetilaca/turista od mesta sletanja do tvrđave/muzeja u Rasovi
- mogućnost lokalnog razvoja kroz održivi turizam, posebno očuvanje prirodnog okruženja, prema Nacionalnoj profesionalnoj asocijaciji arhitekata (OAR)
- razvoj različitih metoda zasnovanih na tehnologiji i baziranih na tradicionalnim konceptima promocije (VR, AR, itd.)
- integrisani lokalni razvojni projekti, većinski fokusirani na infrastrukturu, kao što su putevi, rečne luke, itd.
- uključivanje u Nacionalni plan oporavka i otpornosti, gde je Nacionalna trasa rimskih logora definisana kao potencijalna turistička ruta, a 5 od 20 uključenih znamenitosti može se direktno finansirati.

Više od dva sata kasnije, događaj je završen nakon debate i završene sesije pitanja i odgovora, uz ponovni poziv iz Kabineta gradonačelnika Rasova na posetu i planiranje budućih događaja na lokalnom nivou, kako bi brojne mogućnosti koje ovo područje pruža bile iskorišćene, i kako bi se kreirale nove ideje za lokalni razvoj.

Izvor:INCDT

DODATNI IZVEŠTAJI O SPOLJNIM DOGAĐAJIMA

Onlajn prenos uživo iz Karnuntuma

Pogotovo sa projektom kao što je naš, očigledno je ili bolje rečeno gotovo nemoguće zanemarivati društvene mreže. Naročito u vremenu pandemije, ovo je način da se dođe do publike koja bi inače bila nedostupna zbog velikog broja otkazanih događaja ili ograničenog broja učesnika. Naš dosadašnji rad pokazuje da se redovnim doprinosima može dopreti do veće publike i da je učešće u našem projektu moguće čak i u ovako teškim vremenima. U tom kontekstu, planiran je i onlajn prenos uživo koji je trebalo da široj publici pruži uvid u Arheološki park Karnuntum. Nakon što je ovaj događaj morao više puta da se odlaže usled situacije sa pandemijom, mogao je da se održi u okviru Festivala kasne antike 15. avgusta 2021. godine. Bio je to ujedno i prvi pravi događaj velikih razmera u Karnuntumu od ograničenja usled pandemije COVID-19, koji je prikazao Arheološki park sa velikom gomilom posetilaca i izvođača Žive istorije. Ovakvi događaji čine da ljudi koji dolaze iz daleka budu upoznati sa kulturnim i uzbudljivim događajima, o kojima na drugi način ne bi mogli da saznaju. Za predstojeće projekte, može se samo predložiti svima da ne potcenjuju ovaj resurs širenja informacija za unapređenje i promociju projektnih sadržaja i događaja.

Čuvanje vrednosti! Prva međunarodna konferencija Interreg DANUrB+

Nekoliko partnera, uključujući Podunavski univerzitet u Kremstu (DUK), Tehnološko-ekonomski univerzitet u Budimpešti (BME) i Nacionalni turistički klaster „Bugarski vodič“ (NTC BG Guide), učestvovalo je na Međunarodnoj konferenciji našeg sestrinskog projekta – DANUrB+, „DANube Urban Brand + Building Regional and Local Resilience through the Valorization of Danube's Cultural Heritage“.

Datum osnivanja Međunarodnog udruženja DANUrB (DIA) u Estergomu, u Mađarskoj je 11. oktobar 2021 godine. Ceremonija je okončala 1. Međunarodnu konferenciju DANUrB+, čiji su domaćini Budimpeštanski univerzitet za tehnologiju i ekonomiju (BME) i Mađarski centar za savremenu arhitekturu (KEK). Cilj Asocijacije je da transformiše međunarodni projekat između 7 zemalja u održiv, aktivan i ukorenjen format saradnje, kako bi se podstakao prenos znanja o operativnim strategijama za održavanje internacionalnih korporacija u institucionalizovanom okviru, fokusirajući se na različite eko-socijalne aspekte. Jedna od svrha Udruženja je koordinacija kulturnih inicijativa duž reke Dunav i kreiranje sertifikacione oznake Dunavskih naselja (Danube Urban Brand).

Ustanova je postala evidentna na konferenciji „Saving Values“ u Szent Adalbert Event centru, u Estergromu. Zašto tamo? Mesto je simbolično, obeležava 20. godišnjicu ponovnog povezivanja dva grada na suprotnim obalama Dunava: Estegroma (HU) i Šturova (SK), mostom Marija Valerija, čije je doslovno ponovno povezivanje postalo prilično simboličan čin posle 56 godina istorije. Centralne tačke konferencije bile su uvođenje uspostavljenih praksi značajnih internacionalnih udruženja i saradnje, deljenje znanja o strateškom razmišljanju u pogledu podunavskih zajednica, ispitivanje potencijala povezivanja između različitih mreža, jačanje povezivanja mreža s obzirom na dugoročni uticaj i kvalitet i sistematizacija oznaka.

Istaknuta je međusektorska i međuprojektna saradnja na međunarodnom nivou. Jedan od njih je bio Living Danube Limes, koji su predstavili prof. dr Kristijan Hanus, sa Podunavskog univerziteta u Kremstu i Gerge Kovač, doktorant sa Tehnološko-ekonomskog univerziteta u Budimpešti, koji su podelili važne aspekte i alate projekta.

„Rad na razvoju zajednica i njihovih potencijala duž Dunava, rad na definisanju toga šta je vrednost, a šta nasleđe duž Dunava koje treba oživeti, zahteva lično zalaganje“, rekao je dr Balint Kadar (Tehnološko-ekonomski univerzitet u Budimpešti), vođa projekta DANUrB+, koji je poslužio kao baza novoosnovanog Udruženja.

Leva slika: NTC BG Guide; slika u sredini: INCDT; desna slika: INCDT

Štitovi Danuviane Alacris u Damišu

Dana 18. septembra 2021. godine, uz učešće pridruženog strateškog partnera projekta, Mađarskog društva za urbanizam i partnera na projektu, Tehnološko-ekonomskog univerziteta u Budimpešti, Arhitektonski fakultet, Odsek za istoriju arhitekture i očuvanje spomenika i posetioci Zelenog dana Damiša (Dömösi Zöd Forgatag) imali su priliku da se upoznaju sa glavnim principima projekta Living Danube Limes.

Manifestaciju je organizovala Direkcija nacionalnog parka Duna-Ipolje zarad širenja značaja očuvanja prirodnih vrednosti duž reke Dunav. Tokom programa, posetioci su mogli da čuju informacije o divljim životinjama u regionu i jedinstvenom značaju prirode kroz igru. Celodnevni program činile su predstava životinja, dečija muzika, putujuća pećina, demonstracija tradicionalnog ribolova na obali Dunava, e-bicikli, streličarstvo, zanati i aktivnosti u prirodi, kao pijaca sa lokalnim proizvodima. Tokom dana, za one koji su željni fizičke aktivnosti, organizovane su vođene šetnje do Dunava i klisure na Ramu.

S obzirom da se Damiš nalazi na važnoj tački Dunava, severno od Budimpešte, sa predivnim prirodnim uslovima, posetioci su mogli da se upoznaju sa planovima broda, pa čak i da predlože bojenje za štitove lusorije koja se pravi u Nemačkoj.

Izvor: Emőke Kósa, Gergő Máté Kovács, Zorán Vukoszávlyev

Regata Batina – Ilok za vreme međunarodnog dana Dunava i TID-a

Za vreme međunarodnog dana Dunava i TID-a, regate Batina-Ilok u organizaciji Javne ustanove za zaštitu prirode Osječko-baranjske županije, IAHR je učestvovala sa prezentacijom projekta uz radionicu antičke rimske hrane i prezentaciju žive istorije. Članovi tima IAHR Living Danube Limes skuvali su *globi* i poslužili *conditum paradoxum* posetiocima događaja. U međuvremenu, živa istorijska trupa Red Čuvara Grada Zagreba, predstavila je novoformirani *Legio VI Herculia* iz kasnog 3. veka, prvobitno stacioniran u obližnjoj tvrđavi *Tutoburgio*, na mestu današnjeg Dalja. Mesto održavanja manifestacije je bila luka Aljmaš na Dunavu. Po završetku regate, učesnici i ostali gosti okupili su se u Aljmašu gde je naš tim predstavio projekat najavljujući, između ostalog, projektne planove krstarenja Dunavom *Danuvine Alcaris*. Našu kratku prezentaciju pratila je i promocija rimske hrane. Za promociju projekta sa učesnicima podeljeni su štampani bilteni i bojanke za decu.

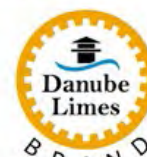
Međunarodni dan Dunava

Međunarodni dan Dunava obeležava se svake godine, 29. juna u svih četrnaest zemalja potpisnica Međunarodne konvencije o zaštiti Dunava. Ovom prilikom Javno vodoprivredno preduzeće „Srbijavode“ organizovalo je manifestaciju „Otkrijte Dunav – rimske puteve“, koja je održana u Arheološkom parku Viminacium 29. juna 2021. godine. Pored ekoloških, strateških i turističkih aspekata reke Dunav, ove godine je istaknut još jedan važan segment – arheološka i istorijska vrednost kulturnog nasleđa u Srbiji i celom Podunavlju.

Učesnici su istakli neophodnost racionalnog i održivog korišćenja ovog dragocenog resursa, posebno zbog sve većeg broja dokaza da naša budućnost zavisi od naše sposobnosti da na odgovoran način upravljamo prirodnim resursima. Predstavnik Arheološkog instituta u Beogradu, viši naučni saradnik Nemanja Mrđić, održao je predavanje pod nazivom *Značaj upisa rimske baštine na UNESCO listu svetske baštine*. Ova prezentacija prikazala je rimski limes u Srbiji, kao i pripreme za upis u UNESCO. U prezentaciji je ukazano na značaj nominacije, kao i na važnost zajedničkog rimskog nasleđa celog Podunavlja i upisa na UNESCO listu baštine kao klastera dunavskog limesa. Između ostalog, predstavljen je projekat Living Danube Limes, koji je privukao pažnju svih učesnika (oko 70 ljudi). Najvažnija je činjenica da su predstavnici relevantnih ministarstava (Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacije, Ministarstvo zaštite životne sredine) bili prisutni i svesni potencijala ovog projekta. Važni i potencijalni akteri iz regiona su takođe bili prisutni zbog sastanka visokog profila i uspostavljeno je mnogo kontakata koji se mogu iskoristiti tokom trajanja projekta.

Izvor: Arheološkog instituta u Beogradu

XLIV godišnji skup Srpskog Arheološkog Društva

XLIV godišnji skup Srpskog Arheološkog Društva održan je od 14. do 16. oktobra 2021. godine u Paraćinu, u Srbiji. Domaćini manifestacije bile su kolege iz Zavičajnog muzeja u Paraćinu. Ovaj važan regionalni arheološki skup organizovan je u formi konferencije, koja se sastoji od nekoliko celina i tematskih sesija, sa međunarodnim partnerima i predavačima iz različitih zemalja.

Predstavnica Arheološkog instituta u Beogradu, naučna saradnica Ivana Kosanović, održala je predavanje pod nazivom *Rimska Lederata i njena promocija u okviru projekta Living Danube Limes* u okviru tematske sesije *Interpretacija arheološkog nasleđa: prakse, koncepti i perspektive*. Prezentacija je pružila osnovne informacije o rimskom lokalitetu Lederata, koji je ujedno i srpski pilot lokalitet u LDL projektu. Publika je takođe informisana o nominaciji Granica rimskog carstva za UNESCO svetsku baštinu, kao i o značaju lokaliteta rimskog limesa u Srbiji. Prisutnima je predstavljen projekat Living Danube Limes, njegovi glavni ciljevi i očekivani rezultati. U prezentaciji je istaknut značaj projekta za međunarodnu saradnju i za lokalne zajednice i navedene projektne aktivnosti koje će se odvijati na Lederati. Na prezentaciji je bilo reči i o mogućnostima daljeg turističkog korišćenja, pozitivnoj saradnji koju je Arheološki institut ostvario sa lokalnim vlastima u proteklom periodu, kao i daljim koracima u promociji ovog značajnog lokaliteta. Ova tema je izazvala veliko interesovanje i mnoga pitanja u diskusiji koja je usledila na kraju sednice. Publiku je činilo oko

Izvor: Arheološki institut u Beogradu

25 do 30 ljudi iz tri zemlje (Srbija, Severna Makedonija, Crna Gora), uključujući i učesnike sesije. Cijela konferencija je snimljena, tako da će snimak uskoro biti dostupan široj publici na You Tube-u.

TRAME Dissemination Event: Round Table on TRAME Results

Projekat TRACCE DI MEMORIA – TRAME je međunarodni projekat koji sufinansira ERASMUS+ program Evropske komisije. Osnovni cilj projekta je promocija obrazovne vrednosti kulturnog nasleđa, čineći ga vidljivijim i prepoznatljivijim na društvenom, naučnom i institucionalnom nivou. Ciljne grupe TRAME projekta su prvenstveno profesori srednjih škola, menadžeri nasleđa i srednjoškolci.

TRAME tim sa svojim partnerskim institucijama organizovao je ovaj događaj kao malu konferenciju, okrugli sto sa pregledom rezultata projekta. Cilj ovog događaja bio je da se podele dosadašnji rezultati projekta, ali i da se prikažu iskustva najboljih praksi koje je TRAME otkrio. Projekat Living Danube Limes izabran je sa nekoliko najboljih projekata koje finansira EU koji se bave kulturnim nasleđem i obrazovanjem, a mi smo pozvani da predstavimo projekat kao primer najbolje prakse.

Predstavnica Arheološkog instituta u Beogradu, naučna saradnica Milica Marjanović, održala je predavanje pod nazivom *Living Danube Limes – Roman heritage that connects the Danube region*. Presentacija je upoznala prisutne sa projektom Living Danube Limes. Predstavljene su osnovne informacije o projektu, kao što su broj partnera koji učestvuju, budžet, trajanje, zahtevi, glavni ciljevi, očekivani rezultati i trenutni napredak projekta. U prezentaciji je istaknut značaj zajedničkog rimskog nasleđa celog Podunavlja, pomenut upis na UNESCO listu baštine kao Dunavski Limes klaster i ukazano na značaj projekta za međunarodnu saradnju, ali i za lokalne zajednice.

Publiku je činilo oko 40 ljudi iz različitih evropskih zemalja.

Izvor: Arheološki institut u Beogradu

ZABELEŽITE DATUME

Zabeležite datume u Slovačkoj

Jun 2022. godine biće mesec tokom kojeg će rimsko nasleđe jugozapadne Slovačke biti predstavljeno u Bratislavi na sjajan način! MMPI, STUBA, Grad Bratislava i drugi naši partneri planiraju (su)organizovanje događaja vezanih za planirani boravak rimskog broda u sklopu povezujućeg krstarenja u Bratislavi. Brod će pratiti manifestacija „Dan limesa“ koja se tradicionalno organizuje radi promocije rimskih spomenika u Bratislavi. U planu je i realizacija nekoliko događaja u vezi sa velikom izložbom pod nazivom „Rimljani i Slovačka“ koja je otvorena u decembru 2021. godine u Slovačkom narodnom muzeju – Istorijskom muzeju.

"Eagle on the Danube" festival antičkog nasleđa, Bugarska, Svištov, rimsko utvrđenje Novae, jun 2022.

Festival antičkog nasleđa "Eagle on the Danube" održava se svake godine u gradu Svištovu od 10. do 12. juna. Na njemu učestvuje više od 300 posetilaca iz Bugarske, Poljske, Italije, Rumunije i Francuske sa rekonstruisanom antičkom opremom. Među njima su grupe za istorijsku rekonstrukciju kao što su Prva tračka kohorta i Prva italska legija. Festival se održava u dobro očuvanom vojnom logoru *Novae*, u blizini podunavskog grada Svištova. Festival je prvi put održan 2008. godine i tada postoji tradicija da se on održi svake godine od maja do juna. Učesnici iz različitih zemalja tih dana imaju neverovatne nastupe. Tokom festivala rekonstruisani su antička istorija – kultura, način života i vojni sukobi između Rimljana i naroda u Donjem Podunavlju. Festival "Eagle on the Danube", postao je vodeći forum na kome se okupljaju ljudi zainteresovani za istoriju i antiku, iz cele Bugarske i Evrope.

Festival "The Fire of the Danube", jul 2022. – Tutrakan, Bugarska

Jedna od najvećih letnjih manifestacija na Dunavu održava se svake godine u gradu Tutrakanu krajem jula u parku pored reke. Tokom festivala organizuje se veliki broj kulturnih i sportskih događaja. Poslednjeg dana održava se tradicionalna proslava u čast reke, koja uključuje takmičenja ribarskih čamaca, plivanje u Dunavu, kulinarska takmičenja za najukusniju riblju čorbu, ribu sa roštilja i najbolji recept za kuvanje ribe. Manifestacija uključuje animacije, izložbe i nastupe muzičkih i plesnih grupa na otvorenom. Organizatori festivala svake godine dodaju nove elemente u program, poput vožnje skuterima, paraglajdinga, izleta brodom od Tutrakana do Oltenice, opere na otvorenom itd.

Večernji rok koncerti zagreju posetioce pred početak svetlosne predstave na reci – „Ognjeni Dunav“ i grandioznog vatrometa.

Festival privlači međunarodnu publiku i veliki broj ljudi iz susjednih zemalja i Evrope dolazi posebno zbog njega.

POSETITE NAS ONLINE

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/living-danube-limes>

@LivingDanubeLimes

@livingdanubelimes

@Living Danube Limes

@DanubeDtp

Interreg

EUROPEAN UNION

Danube Transnational Programme Living Danube Limes

SLOVAK UNIVERSITY OF TECHNOLOGY IN BRATISLAVA
FACULTY OF ARCHITECTURE AND DESIGN

